

การกำกับภาพยนตร์สารคดี
เรื่อง “ชนเผ่ามราบรีและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”

DIRECTING OF DOCUMENTARY FILM

“MLABRI AND NEW LIFE”

ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาภาพยนตร์และวิดีโอ ภาควิชาศิลปะศิลป์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบอนุญาตศิลปนิพนธ์

การกำกับภาพยนตร์สารคดี เรื่อง “ชนเผ่ามราบรีและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”

DIRECTING OF DOCUMENTARY FILM “MLABRI AND NEW LIFE”

นายตรีปฐม บุญทา
MR. THREEPATHOM BUNTHA

ภาควิชานิเทศศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุมัติให้ศิลปนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาภาพยนตร์และวิดีโอ

อาจารย์ที่ปรึกษาศิลปนิพนธ์.....วันที่ 31 ธันวาคม 2561
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภัสสร เลิศอนันต์)

หัวหน้าภาควิชา.....วันที่ 30 พ.ค. 62
(อาจารย์วิศศักดิ์ รักใหม่)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

- ขอขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ที่คอยให้คำปรึกษา และอนุเคราะห์ด้านงบประมาณ
- ขอขอบคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประภัสสร เลิศอนันต์ และคณะกรรมการการตรวจงานศิลปนิพนธ์ ภาควิชานิเทศศิลป์ สาขาวิชาภาพยนตร์และวีดิโอทุกท่าน
- ขอขอบคุณ คุณธนู ผลบุญและครอบครัว สำหรับการช่วยเหลือและอนุเคราะห์ในทุกด้าน
- ขอขอบคุณ คุณยุวดี บุตรไววุฒิ และคุณ ศักรินทร์ ณ.น่าน สำหรับความช่วยเหลือทางด้านข้อมูล และความคิดเห็นต่างๆ
- ขอขอบคุณ พี่น้องชาวราบริ และพี่น้องชาวม้งทุกครอบครัวที่ให้การช่วยเหลือขณะถ่ายทำ
- และสุดท้ายขอขอบคุณ ชาวน่านทุกคนที่ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นทุกครั้งที่ได้ไปเยือน

นาย ตรีปฐม บุญทา

21 มีนาคม 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
กิตติกรรมประกาศ.....	ข
สารบัญ.....	ค
สารบัญภาพ.....	ฉ

บทที่ 1 บทนำ

เบื้องหลังความเป็นมา และความสำคัญ.....	1
ลักษณะของศิลปนิพนธ์.....	1
ขอบเขตของศิลปนิพนธ์.....	1
เป้าหมายหลักของศิลปนิพนธ์.....	1
แนวทางการบรรลุเป้าหมาย.....	2
แหล่งข้อมูลเบื้องต้น.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	3

บทที่ 2 การค้นคว้าข้อมูลสำหรับโครงการ

คำนิยามของคำว่า สารคดี.....	4
รูปแบบภาพยนตร์สารคดีแนวสังคมนิยม (THE REALIST TRADITION).....	5
การกำกับภาพยนตร์สารคดี.....	6
ผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีจะต้องตอบคำถามเหล่านี้ให้ได้.....	7
การค้นคว้าข้อมูล.....	7
ประวัติความเป็นมาชาวไทยชนเผ่าตองเหลืองจังหวัดน่าน.....	7
เรื่องเล่าของผู้มาอยู่ก่อน.....	8
โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชนเผ่าตองเหลือง.....	9
การตกเป็นสินค้าของความเป็นชาติพันธุ์.....	11
การท่องเที่ยวและการตกเป็นสินค้าของความเป็นชาติพันธุ์.....	12
สรุปข้อมูล.....	16

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3 ขั้นตอนการเขียนบทภาพยนตร์สารคดี

สรุปแนวทางของภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”.....	17
แนวคิดหลัก.....	17
วัตถุประสงค์.....	17
กลุ่มเป้าหมาย.....	17
ข้อขัดแย้ง.....	17
แหล่งข้อมูล.....	17
บทสรุป.....	18
การวางโครงเรื่องภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”.....	19
รูปแบบการนำเสนอ.....	19
โครงเรื่องขยาย.....	20
บทภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”ครั้งที่ 1.....	21
บทภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่” ครั้งที่2.....	25
บทบรรยายภาพยนตร์สารคดี.....	30

บทที่ 4 การเตรียมการก่อนผลิตภาพยนตร์สารคดี

การคัดแยกลำดับขั้นตอนในการถ่ายทำ (Script Breakdown).....	32
การวางแผนก่อนถ่ายทำ (Production Plan).....	33
การเตรียมอุปกรณ์.....	33
ประมวลภาพขณะเตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการถ่ายทำ.....	34

บทที่ 5 การถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี

ส่วนที่หนึ่ง	41
ส่วนที่สอง	41
ส่วนที่สาม	41
ส่วนที่สี่	41
ภาพเบื้องหลังการถ่ายทำ.....	42
ปัญหาขั้นตอนในการทำงาน.....	46
ชาวมราบริและผู้ให้สัมภาษณ์.....	46
สถานที่.....	46
การขอความช่วยเหลือ.....	46
ภาพและเสียง.....	46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6 งานหลังการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี

การบันทึกเสียงบรรยาย.....	47
อุปกรณ์และเทคนิคในการลำดับภาพ.....	47
ขั้นตอนการตัดต่อเสียง	48
เสียงสัมภาษณ์.....	48
เสียงเพลงประกอบ.....	48
ภาพการตัดต่อหยาบ.....	49
ปัญหาที่พบในการตัดต่อหยาบ.....	52
ภาพการตัดต่อละเอียด.....	53

บทที่ 7 บทสรุปและประเมินผล

วิเคราะห์ปัญหาในการถ่ายทำภาพยนตร์.....	57
การเขียนบท.....	57
การคัดเลือกตัวแสดงและบุคคลเพื่อให้สัมภาษณ์.....	57
สถานที่ถ่ายทำ.....	57
ทีมงาน.....	58
อุปกรณ์ในการถ่ายทำ.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	58
สรุป.....	58
บรรณานุกรม.....	59
ภาคผนวก.....	60

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 4.1 สัมภาษณ์ชาวมราบริถึงการรับบริจาคของ.....	34
ภาพที่ 4.2 สัมภาษณ์ชาวมราบริเรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน.....	34
ภาพที่ 4.3 สัมภาษณ์ชาวมราบริก่อนเข้าไปแสดงโชว์ในป่า.....	35
ภาพที่ 4.4 สัมภาษณ์หัวหน้าหมู่บ้านในเรื่องความเป็นมาของหมู่บ้าน.....	35
ภาพที่ 4.5 สัมภาษณ์อดีตผู้นำเที่ยวหมู่บ้านชาวมราบริ.....	36
ภาพที่ 4.6 ผู้นำเที่ยวการแสดงวิถีชีวิตชาวมราบริในป่า.....	36
ภาพที่ 4.7 สัมภาษณ์ชาวมราบริขณะเตรียมการแสดงโชว์.....	37
ภาพที่ 4.8 ภาพบรรยากาศขณะเดินทางกลับหลังจากแสดงโชว์เสร็จ.....	37
ภาพที่ 4.9 สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในหมู่บ้าน.....	38
ภาพที่ 4.10 สัมภาษณ์พระที่เข้ามาบริจาคของให้ชาวมราบริ.....	38
ภาพที่ 4.11 ภาพขณะสัมภาษณ์กองถ่ายทำสารคดี “เซโกอูรูรุน” ของประเทศญี่ปุ่น.....	39
ภาพที่ 4.12 สัมภาษณ์ ผอ.ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 25 จ.น่าน ถึงแนวทางการพัฒนาชาวมราบริ.....	39
ภาพที่ 4.13 ภาพขณะพักทานอาหารระหว่างทำไร่.....	40
ภาพที่ 4.14 สัมภาษณ์ชาวมราบริขณะทำงานหัตถกรรม.....	40
ภาพที่ 5.1 บริเวณหมู่บ้านชาวมราบริ.....	42
ภาพที่ 5.2 ภาพบริเวณหมู่บ้านห้วยหวก.....	42
ภาพที่ 5.3 ภาพขณะเดินทางเข้าไปถ่ายทำบริเวณไร่ข้าวโพด.....	43
ภาพที่ 5.4 ภาพบรรยากาศบริเวณไร่ข้าวโพด.....	43
ภาพที่ 5.5 ภาพขณะถ่ายทำสัมภาษณ์ที่หมู่บ้านห้วยหวก.....	44
ภาพที่ 5.6 ภาพขณะเดินทางเข้าไปป่าเพื่อถ่ายทำ.....	44
ภาพที่ 5.7 ภาพขณะเดินทางเข้าไปถ่ายทำจากกลางไร่.....	45
ภาพที่ 5.8 ภาพขณะถ่ายทำการถางไร่.....	45
ภาพที่ 6.1 – 6.15 ชุดภาพการตัดต่อหยาบ.....	49
ภาพที่ 6.16 – 6.30 ชุดภาพการตัดต่อหยาบ.....	50
ภาพที่ 6.31 – 6.45 ชุดภาพการตัดต่อหยาบ.....	51
ภาพที่ 6.46 – 6.53 ชุดภาพการตัดต่อหยาบ.....	52
ภาพที่ 6.54 – 6.68 ชุดภาพการตัดต่อละเอียด.....	53
ภาพที่ 6.69 – 6.83 ชุดภาพการตัดต่อละเอียด.....	54

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.84 – 6.98 ชุดภาพการตัดต่อละเอียด.....	55
ภาพที่ 6.99 – 6.104 ชุดภาพการตัดต่อละเอียด.....	56

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

หัวข้อศิลปนิพนธ์

การกำกับภาพยนตร์สารคดี เรื่อง “ชนเผ่ามราบุรีและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”

เบื้องหลังความเป็นมา และความสำคัญ

เนื่องด้วยชาวไทยภูเขาเผ่าตองเหลือง เปรียบเสมือนบรรพบุรุษทางอารยธรรมของโลกที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ยังคงดำรงชีวิตอาศัยอยู่ในป่า แต่เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป พวกเขาจึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ การปรับตัวนี้จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตเช่นไร และกลุ่มชาติพันธุ์นี้จะดำรงเอกลักษณ์และตัวตนของเขาไว้ได้ในลักษณะไหน

ลักษณะของศิลปนิพนธ์

ผลิตภาพยนตร์สารคดี เรื่อง “ชนเผ่ามราบุรีและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”

ขอบเขตของศิลปนิพนธ์

การกำกับภาพยนตร์สารคดี ความยาวประมาณ 10 นาที

ถ่ายทำด้วยกล้อง Panasonic DVC 62

เป้าหมายหลักของศิลปนิพนธ์

แสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับชาติพันธุ์ “มราบุรี” และการใช้ทักษะและองค์ความรู้ดั้งเดิมของ “ชาวมราบุรี” ในการพึ่งพาตนเองได้ในยุคปัจจุบันและผลกระทบที่จะตามมา เพื่อให้รับรู้ถึงการคงอยู่ของ “มราบุรี” ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวทางการบรรลุเป้าหมาย

ด้านการค้นคว้าข้อมูล

- ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับภาพยนตร์สารคดีในรูปแบบต่างๆ
- หาข้อมูลเกี่ยวกับชนเผ่า “มราบริ” ทั้งด้านการดำรงชีวิต และปัญหาที่เกิดขึ้น จากบทความงานด้านวิจัยต่างๆ และการสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่
- รวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาสรุปแล้ววิเคราะห์
- กำหนดแนวทางและรูปแบบในการนำเสนอภาพยนตร์สารคดี

การเขียนบท

- นำข้อมูลที่ได้มาสรุปแล้ววิเคราะห์
- เขียนบทภาพยนตร์สารคดีและปรับปรุงจนเสร็จสมบูรณ์

การเตรียมงานก่อนถ่ายทำ

- วางแผนการถ่ายทำ
- ติดต่อบุคคลในพื้นที่ก่อนเข้าถ่ายทำ

การถ่ายทำภาพยนตร์

- ถ่ายทำตามแผนงานที่เตรียมการไว้

งานหลังการถ่ายทำภาพยนตร์

- บันทึกเสียงบทบรรยาย
- ตัดต่อภาพยนตร์
- ตัดต่อเสียง
- วางดนตรีประกอบ ปรับปรุงการตัดต่อภาพและเสียงอย่างละเอียดอีกครั้ง

แหล่งข้อมูลเบื้องต้น

- ชุมชน “มราบริ” ที่บ้านห้วยหวก ตำบลแม่ชะเนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน
- จากบทความต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและให้ข้อมูลเกี่ยวกับชนเผ่า “มราบริ”
- บทสัมภาษณ์ของบุคคลในพื้นที่ และการเข้าไปใช้ชีวิตในวิถีของชนเผ่า “มราบริ”
- บทสัมภาษณ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพื้นที่บ้านห้วยหวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- นำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา และเข้าใจในวิถีชีวิตของชาว “มราบริ” ว่าปัจจุบันเป็นอย่างไร
- การรับรู้เข้าใจในการใช้ชีวิตตามวิถีของชนเผ่า “มราบริ”
- ให้ข้อมูลในการที่จะเข้าไปเยี่ยมชนชาวไทยภูเขาเผ่าตองเหลือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การค้นคว้าข้อมูล

คำนิยามของคำว่า “สารคดี”

คำว่า สารคดี มีชื่อเรียกหลายชื่อ DOCUMENTARY , NON-FICTION FILM , DIRECT CINEMA และ CINEMA VERITE เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดก็หมายถึงภาพยนตร์สารคดี แต่ที่นิยมใช้คือ DOCUMENTARY คำว่า สารคดี ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรก ในการอธิบายภาพยนตร์เรื่อง “MOANA” ซึ่งเป็นภาพยนตร์ของ ROBERT FLAHERTY ในปี ค.ศ. 1926 โดยผู้ที่กล่าวเรียกคือ นักวิทยาศาสตร์ชาวอังกฤษ ชื่อ JOHN GRIESON ซึ่งเขาอธิบายลักษณะ และในคำจำกัดความของ สารคดี ไว้ว่า “เป็นการสร้างสรรค์ที่ถ่ายทอดมาจากความเป็นจริง (CREATIVE TREATMENT OF ACTUALITY) ควรจะเป็นที่ผูกพันกับเหตุการณ์และบุคคลจริงโดยไม่มีการแสดง นอกจากนั้นภาพยนตร์สารคดีจะต้องเป็นผลงานในลักษณะที่สร้างสรรค์ ผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีจะต้องถ่ายทอดเรื่องราวความเป็นจริงในเชิงสร้างสรรค์ไม่ใช่เป็นการเลียนแบบจากความจริงโดยไม่มีการตกแต่ง”

มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่าสารคดี ไว้อีกหลายท่าน ตัวอย่าง เช่น RICHARD BARSAM “ภาพยนตร์สารคดีทั้งหมดถือว่าเป็นภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องจริง แต่ไม่ใช่ภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องจริงทุกเรื่องจะเป็นภาพยนตร์สารคดี”

PAUL ROTH “ภาพยนตร์สารคดี คือ เรื่องราวของความจริงจากเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งแสดงออกในลักษณะที่เกี่ยวข้อง และสัมพันธ์กับสังคมมนุษย์”

WILLARD VAN DYKE “เป็นภาพยนตร์ที่ปกติไม่ใช่ภาพยนตร์ที่สร้างจากเรื่องแต่ง จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความขัดแย้ง ภาพยนตร์ควรมีส่วนผสมของโฆษณาชวนเชื่ออยู่ควรจะมีน้ำหนักใจของผู้ชมได้ ภาพยนตร์ที่ไม่พูดถึงปัญหา หรือข้อขัดแย้งจะไม่ให้เหตุผลทางความคิดและไม่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการแสดงออกทางความคิดที่ดีพอ เพราะไม่มีประเด็นที่น่าสนใจพอที่จะสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ชมภาพยนตร์ได้”

สถาบันศิลปะและวิทยาศาสตร์แห่งภาพยนตร์แห่งอเมริกา ก็ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ภาพยนตร์สารคดีหมายถึง ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สังคม วิทยาศาสตร์ หรือ เศรษฐศาสตร์ ไม่ว่าจะในรูปแบบของการบันทึกภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหรือการสร้างตกแต่งใหม่ แต่เนื้อหาของการแสดงออกนั้นเน้นหนักในเรื่องข้อเท็จจริงมากกว่าความบันเทิงไม่รวมถึงภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นสำหรับการใช้ในการสอนเพียงอย่างเดียว”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบภาพยนตร์สารคดีแนวสังคมนิยม (THE REALIST TRADITION)

แนวความคิดของภาพยนตร์สารคดีแนวสังคมนิยม นั้น ก็คือ การเน้นและยึดหลักความจริงทางวัตถุเป็นสำคัญ โครงเรื่องสร้างจากการนำความจริงที่ปรากฏอยู่โดยรอบมาจับเป็นประเด็น ผู้สร้างกลุ่มแรกที่มีความคิดนี้ได้ถือกำเนิดขึ้นในเมืองหลวงของยุโรปตะวันตก โดยได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มศิลปะซึ่งเป็นผู้ทดลองเกี่ยวกับศิลปะแนวใหม่

กลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์เหล่านี้มีความหลงใหลในการใช้เทคนิคและวิธีการใช้ภาพที่พลิกแพลงสามารถสร้างได้จากกล้องถ่ายภาพยนตร์ บวกกับความประทับใจที่ได้จากการเป็นผู้สังเกตการณ์ พวกเขาได้ผลิตภาพยนตร์ขนาดสั้นขึ้นมาหลายเรื่องซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตของผู้คนที่อยู่ในเมืองหลวงและชนบท โดยใช้วิธีการเปรียบเทียบอย่างตรงไปตรงมา เช่น คนรวยกับคนจน อาคารที่ใหญ่โตบ้านที่คับแคบ นำมาผสมผสานเป็นเรื่องราว ผลงานของกลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์เหล่านี้จึงมีลักษณะเป็นงานศิลปะอย่างแท้จริง มิได้ทำเพื่อผลประโยชน์ใดๆ แก่คนกลุ่มไหน และผลงานก็มีเนื้อหาและสะท้อนภาพสังคมในยุคสมัยนั้นได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างภาพยนตร์สารคดีแนวสังคมนิยมที่ดี คือ ภาพยนตร์เรื่อง “ชีวิตชาวปารีส” ของคาเวลแคนติ โครงเรื่องนั้นได้หยิบเอาเรื่องชีวิตประจำวันของชาวปารีสในช่วงเวลาหนึ่งของวันหนึ่งมาแสดง โดยนำเสนอกลับไปกลับมาของบุคคล “เบอร์ลิน” (BERLIN : THE SYMPHONY OF A GREAT CITY) ของวอลเทอร์ รัตท์แมน ผู้สร้างชาวเยอรมัน ซึ่งมีเนื้อหาคล้ายกับเรื่องชีวิตชาวปารีส โดยเรื่องได้ถ่ายทอดชีวิตของผู้คนที่อยู่ตามชานเมือง เริ่มตั้งแต่ตอนเช้าพวกเขาเริ่มทยอยกันกลับบ้าน ในขณะที่คนทั่วไปเริ่มเปิดประตูหน้าต่างทำกิจวัตรประจำ แล้วแต่ตัวออกไปทำงานในเมือง

ตอนกลางวันก็จะเห็นชีวิตของคนเมืองที่มีการแข่งขันด้วยการกินข้าวกลางวัน แล้วก็กลับเข้าไปทำงานต่อตอนบ่าย ถึงเย็นแสงสีตามถนนเริ่มมัวเริ่มเข้ายวน ผู้คนที่ทั้งรวยและจนต่างทยอยเข้ามาหาความสำราญและแล้วเรื่องราวก็จะดำเนินไปเหมือนเมื่อวานเป็นวัฏจักร

รูปแบบของภาพยนตร์สารคดีแนวสังคมนิยมจะมีรูปแบบตรงกันข้ามกับภาพยนตร์แบบธรรมชาติ (NATURALIST TRADITION) โดยสิ้นเชิง ซึ่งธรรมชาตินิยม ฟลาเฮอร์ตี้ (MOANA) หลงใหลความงามในธรรมชาติ ณ ดินแดนที่ห่างไกล ประทับใจกับชีวิตที่ต้องต่อสู้กับธรรมชาติ แต่ภาพยนตร์แนวสังคมนิยมเป็นเรื่องของคนที่ต้องต่อสู้กับภัยบนท้องถนนและความวุ่นวายในเมืองหลวงแทน

ภาพยนตร์สารคดีแนวสังคมนิยมนี้จะบรรลุผลสำเร็จนั้นจะต้องถูกจับมาถ่ายทอดให้รู้สาระของแก่นของสังคมว่าเป็นอย่างไร อาจจะบอกหรือสรุปปัญหา ทางออก ให้คนดูได้คิด การกำหนดภาพที่สื่อความหมายก็เป็นสิ่งจำเป็น แต่การสร้างภาพนั้นต้องมีอยู่ในสภาพนั้นจริงๆ เชื่อถือได้และที่สำคัญคือข้อขัดแย้งที่นำมาพูดต้องชัดเจน และเป็นประเด็นที่น่าสนใจในแงุ่มที่คนทั่วไปอาจมอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การกำกับภาพยนตร์สารคดี

ภาพยนตร์สารคดีที่จัดอยู่ในชั้นดีนั้นในปัจจุบันนิยมถ่ายทำด้วยฟิล์มเพราะทำให้ได้ภาพดีกว่าระบบวิดีโอ แต่ก็มีขั้นตอนที่สลับซับซ้อนและเสียค่าใช้จ่ายสูง การถ่ายทำสารคดีแบบสมัครเล่นหรืองานนักเรียนนั้นจึงนิยมถ่ายทำด้วยระบบวิดีโอ การสร้างภาพยนตร์สารคดีนั้นส่วนใหญ่จะทำกันอย่างง่าย ๆ จำนวนทีมงานไม่มากอย่างการถ่ายทำภาพยนตร์สั้นหรือภาพยนตร์บันเทิงอื่นๆ แนวความคิดส่วนใหญ่ที่ได้จากภาพยนตร์สารคดีนั้นมาจากประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่ที่อยู่กำกับภาพยนตร์สารคดีรู้จักหรือเข้าใจมันเป็นอย่างดี อาจเป็นชุมชนที่ตนเคยอยู่ สภาพสังคมที่ตนได้พบเห็นหรือเห็นอยู่เป็นประจำ ซึ่งเมื่อนำเรื่องที่ตัวผู้กำกับได้ซึมซับและเข้าใจเป็นอย่างดี จะมีผลต่อการเข้าใจและมีผลต่อการถ่ายทอดออกมาและผลิตเป็นภาพยนตร์สารคดีนั้น

หากเหตุการณ์หรือเรื่องราวของสารคดีไม่ใช่สิ่งใกล้ตัวหรือผู้กำกับสารคดีไม่เข้าถึงเนื้อหา ก็ต้องมีการหาข้อมูลและเข้าไปคลุกคลีกับสภาพแวดล้อมหรือกลุ่มคนที่เลือกมาเป็นประเด็นนั้น เพื่อดึงเอาความรู้สึกนำมาถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างสมจริง

การถ่ายทอดภาพยนตร์สารคดีมักเป็นไปโดยไม่ให้ผู้อยู่ในเหตุการณ์รู้ตัว การจัดการแสงโดยทั่วไปจะเป็นแสงธรรมชาติ หรือเกิดจากการปรุงแต่งโดยไม่มาจนเกินไป การกำกับการแสดงจะเป็นไปตามธรรมชาติ การตัดต่อเป็นไปหลายรอบเพื่อให้คุณภาพในการสื่อสาร โดยเฉพาะต้องไม่ให้ภาพหรือเสียงเด่นกว่าเสียงหนึ่ง หรือถ้าจะให้มันสิ่งใดเด่นกว่าก็ควรจะมีที่มาหรือนำมาเพื่อสื่อความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นพื้นฐานของการผลิตภาพยนตร์สารคดีทั่วไป

การผลิตภาพยนตร์สารคดีที่ดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จะถ่ายทำ และศิลปะการนำเสนอ โดยทีมงานจะต้องศึกษา ค้นคว้าและใช้เทคนิคที่เหมาะสมในการสร้างภาพยนตร์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นกลุ่มผู้สร้างภาพยนตร์จะต้องเตรียมงานในขั้นภาพยนตร์ แต่เมื่อลงมือถ่ายทำแล้วผู้ที่มีอำนาจสูงสุดคือผู้กำกับผู้ต้องมีความเด็ดขาดเพื่องานจะได้สำเร็จลุล่วง แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าผู้ร่วมงานจะให้คำแนะนำผู้กำกับไม่ได้ เพียงแต่ผู้ตัดสินใจขั้นสุดท้ายคือผู้กำกับเท่านั้น

1. ผู้ศิลปะภาพยนตร์ ผู้กำกับจะต้องแปลความหมายจากตัวหนังสือมาเป็นภาพอย่างมีศิลปะ ต้องเข้าใจเรื่องอารมณ์ของหนังอย่างทะลุปรุโปร่ง ความเข้าใจในศิลปะนอกจากจะให้ภาพยนตร์มีความต่อเนื่องและสอดคล้องทางอารมณ์ตั้งแต่ต้นจนจบแล้ว ยังทำให้มีผลต่อการเชื่อถือของคนในกองถ่ายด้วย

2. มีมนุษยสัมพันธ์ ผู้กำกับที่จะประสบความสำเร็จจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ดีมีจิตวิทยาสูง ความสัมพันธ์ที่จะสร้างขึ้นจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงบุคลิกและวิธีการทำงานทั้งนี้เพื่อให้ทีมงานทุกคนรวมถึงนักแสดงได้รับรู้และวางตัวให้เหมาะสม

3. การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ การยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น จะทำให้ผู้ร่วมงานคนอื่นกล้าแสดงความคิดเห็นซึ่งมีผลต่อการปรับปรุงงานให้ดีขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีจะต้องตอบคำถามเหล่านี้ให้ได้

1. ทำอย่างไรผู้ชมจึงจะเข้าใจองค์แท้ ในสิ่งที่เราได้แสดงและได้พูดไว้ในภาพยนตร์
2. ทำอย่างไรจึงจะสามารถโน้มน้าวผู้ชมให้คล้อยตาม และมีความสนใจติดตามเรื่องได้
3. ทำอย่างไรจึงจะให้ปมต่างๆที่มีในเรื่องสามารถคลี่คลาย เจลยคำตอบแก่ผู้ชมได้

การค้นคว้าข้อมูล

ประวัติความเป็นมาชาวไทยชนเผ่าตองเหลืองจังหวัดน่าน ชนเผ่าตองเหลืองในทางภาษาศาสตร์เป็นกลุ่มที่จัดอยู่ในภาษามอญ – เขมร เรียกชื่อกลุ่มของตนว่า “มราบรี” ซึ่งแปลว่า “คนป่า” เป็นกลุ่มชนดั้งเดิมในแถบเอเชียอาคเนย์¹ (สรุปผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหามชนเผ่าตองเหลืองในพื้นที่จังหวัดน่าน, อัดสำเนา)

ศาสตราจารย์นักประวัติศาสตร์ นักโบราณคดี และนักมานุษยวิทยาคนไทย และชาวต่างประเทศหลายท่านพบหลักฐานว่ากลุ่มชาติพันธุ์ตองเหลือง (มราบรี Mrabri) เป็นมนุษย์ที่เกิดขึ้นในยุคก่อนประวัติศาสตร์ (Prehistoric period) กลุ่มชาติพันธุ์มอญโกโลยดั้งเดิมสมัยหินเก่า (Age of Paleolithic) ซึ่งเป็นก่อนที่มนุษย์จะมีตัวหนังสือ จารึกเป็นลายลักษณ์อักษรหรือก่อนที่มนุษย์จะรู้จักการเขียนหนังสือ สมันนีอยู่ในช่วงราวๆ ตั้งแต่ 1 ล้านปีจนถึงราวหนึ่งหมื่นปีก่อนคริสต์ศักราช มนุษย์สมัยนั้น ดำรงชีวิตอยู่แบบเร่ร่อน อยู่เป็นกลุ่มเล็กๆ ย้ายที่อยู่ไปตามแหล่งอาหาร เก็บของป่า เช่น พืช ผัก ผลไม้ รากไม้ตามธรรมชาติ และล่าสัตว์ (Hunters gatherers) หรือเรียกว่า มนุษย์ถ้ำ (Cavemen) และยังไม่รู้จักการเพาะปลูกหรือทำเครื่องปั้นดินเผา อาศัยอยู่ตามลำธาร ชอกเขา ถ้ำ เฝิง ผา และที่โล่งใกล้กับพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ตามสภาพภูมิอากาศ และฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลงไป หรือย้ายถิ่นฐานไปเรื่อยๆ ไม่แน่นอน²

คำว่า “ผีตองเหลือง” เป็นคำเรียกของชาวพื้นราบและคนไทยโดยทั่วไปเนื่องจากในอดีตชนชาวมลาบรีมีวิถีชีวิตแบบหาของป่าและล่าสัตว์ โดยจะไม่มีมีการเพาะปลูก แต่จะตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มเล็กๆ เพื่อหาอาหารและสัตว์ในป่าช่วงระยะเวลาหนึ่งเมื่อแหล่งอาหารเริ่มลดน้อยลงก็จะโยกย้ายถิ่นฐานที่อยู่ไปหาอาหารในแหล่งอื่นๆ ต่อไป ซึ่งระยะเวลาที่ตั้งหลักแหล่งและโยกย้ายออกไปนั้นจะใกล้เคียงกับเวลาที่ไปตองเหลืองสดสีเขียวที่ใช้มุงเพิงที่พักอาศัยจะเปลี่ยนเป็นสีเหลือง ประกอบกับชนชาวมราบรีมีความหวาดกลัวคนภายนอกหากเมื่อใดมีคนเข้าไปใกล้ที่พักจะหลบหนีออกไปจากที่พักอาศัย จึงทำให้ชาวมราบรีถูกเรียกและขนานนามว่า “ผีตองเหลือง” และเชื่อกันว่าชาวมราบรีมีจารีตที่ระบวว่าไปตองที่ใช้มุงหลังคาเปลี่ยนสีเหลือง จากการสอบถามผู้นำกลุ่มและชน

¹ สุภาวดี วาทิกทินกร , ประวัติความเป็นมาชาวไทยชนเผ่าตองเหลืองจังหวัดน่าน , น่าน ; ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดน่าน, 2549, หน้า 1

² ยวดี บุตรไววุฒิ , นักเก็บผลผลิตจากป่าและนักล่าสัตว์(ชาวไทยภูเขาเผ่าตองเหลือง) , PARIS ; INALCO, 2546., หน้า 2
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาดเห็นไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวมราบริ พวกเขาบอกว่า พวกเขาไม่ใช่ผีพวกเขาเป็นคน ผี ก็คือ คนที่ตายไปแล้ว แต่พวกเขา ยังไม่ได้ตายขอย่าได้เรียกพวกเขาเป็นผีตอเหลืองเลย ซึ่งในปัจจุบันคนพื้นราบและคนไทย บางส่วนได้เรียกพวกเขาว่า ชนชาวตอเหลืองหรือชนเผ่าตอเหลือง มั่ง เรียกพวกเขาว่า ม้ากู่ ซึ่ง แปลว่า คนเมืองที่อยู่ในป่า เมียน เรียกพวกเขาว่า จันแก้ม ซึ่งแปลว่า คนป่า³

ปัจจุบันชาวไทยชนเผ่าตอเหลืองในจังหวัดน่าน ได้หยุดชีวิตเร่ร่อนลงอย่างสิ้นเชิงตั้งหลัก แหล่งหมู่บ้านถาวร อยู่ที่คุ้มที่ 5 ชุมชนตอเหลือง บ้านห้วยหยวก หมู่ที่ 6 ตำบลแม่ชะนิง อำเภอ เวียงสา จังหวัดน่าน ซึ่งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองน่าน 48 กิโลเมตร ไปทางถนนทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 1091 สายน่าน-บ้านหลวง เลี้ยวซ้ายเข้าบ้านปางเป็ย เป็นถนนลาดยางระยะทาง 8 กิโลเมตร เป็นถนนดินลูกรังระยะทาง 4 กิโลเมตร

ประชากรชาวไทยชนเผ่าตอเหลืองจังหวัดน่าน ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2549 มีจำนวน 19 หลังเรือน 25 ครอบครัว 147 คน เป็นเด็กวัยก่อนเรียน 41 คน เด็กวัยเรียน 43 คน ผู้ใหญ่ 63 ปัจจุบันพี่น้องชาวไทยชนเผ่าตอเหลืองจังหวัดน่าน รู้จักการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ รับจ้างทำงานใน ไร่ของชาวไทยชนเผ่ามั่ง ได้รับการช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐานจากภาครัฐพอสมควร ทำให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีกว่าเดิม

เรื่องเล่าของผู้มาก่อน ก่อนการจัดตั้งชุมชนมราบริในพื้นที่ปัจจุบัน โดยทั่วไปเมื่อท่อง ป่าไปยังที่ต่างๆ ในกลุ่มชาวมราบริมักประกอบด้วยคนกลุ่มเครือญาติเดียวกัน หากย้ายที่ กลุ่ม ครัวเรือนก็จะอพยพไปพร้อมกันหมด ทั้งนี้เพราะการอาศัยอยู่ในป่าเพียงครัวเรือนเดียวเป็นสิ่งที่ไม่ มีความมั่นคงในสายตาของชาวมราบริ ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันภัยและการเก็บหาอาหารที่สามารถ ร่วมกันทำได้

แต่ปัจจุบันชุมชนตั้งใหม่แห่งนี้ ประกอบกันขึ้นมาจากกลุ่มเครือญาติ 7 สาย โดยแต่ละ กลุ่มสัมพันธ์กันโดยผ่านปฏิบัติการสังคมในเรื่องต่างๆ เช่น การแต่งงาน การแบ่งปันอาหาร การ ร่วมกันเก็บของป่าล่าสัตว์ ฯ แต่กลุ่มเครือญาติเหล่านี้มีการรับรู้ถึงที่มาาร่วมกันอย่างไรบ้าง เรื่อง เล่าบางเรื่องอาจเล่าแล้วผ่านเลยไป ผู้คนไม่จดจำและไม่มีการเล่าสู่กันฟังอีกต่อไป แต่สำหรับ ชาวมราบริ เรื่องเล่าเรื่องหนึ่งกลายเป็นช่องทางสื่อสารถึงการมีที่มาเดียวกันแม้จะต่างกัน ใน สายเครือญาติ นั่นคือ เรื่องเล่าของการเป็นผู้อยู่มาก่อน

ขณะที่เรื่องเล่าของรัฐบาลว่า ชาวมราบริอพยพเข้ามาจากประเทศลาว แต่เรื่องหนึ่งก็คือ ตามเรื่องเล่าแล้วชาวมราบริกลับตรงกันข้าม โดยมีดอยภูเต็งเป็นศูนย์กลางของแหล่งที่มา หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ตามเรื่องเล่าแล้วมีชาวมราบริอยู่อาศัยในแถบนี้ก่อนจะมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ

³ สุภาวดี วาทิกทินกร , ประวัติความเป็นมาชาวไทยชนเผ่าตอเหลืองจังหวัดน่าน , น่าน ; ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดน่าน, 2549,

เข้ามา และแน่นอน ก่อนที่รัฐจะขยายอำนาจเข้ามาในแถบนี้ด้วย ดังที่ชาวมราบริอาวุโสรายหนึ่ง กล่าวว่

“โลกนี้เป็นของใคร ผมเองก็ไม่รู้ แต่โลกตรงนี้เป็นของ ตองเหลือง เพราะ ตองเหลือง อยู่มาก่อน พี่น้องมึงกับคนเมียนและคนเมืองอย่างบ้านป่าแพะ สมัยนั้นยังไม่มีถนนนะ จะมีแต่ ถนนคนเดิน การย้ายไปย้ายมาทำให้คนอื่นไม่รู้ที่ตรงนี้จะเป็นที่ของตองเหลือง”

หากเรื่องเล่าเป็นอดีตที่สร้างขึ้นในปัจจุบันแฝงด้วยความคาดหวังที่มีต่ออนาคตแล้ว เรื่องเล่าของชาวมราบริในฐานะผู้อยู่มาก่อนก็คือ การถามหาความชอบธรรมในฐานะผู้สูญเสีย ความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรและพื้นที่อันเนื่องมาจากการถูกปิดล้อมจากกลุ่มอำนาจไม่ว่า จะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ และรัฐ

แต่เมื่อไม่อาจนำไปสู่การมีอำนาจบนพื้นที่กลับคืนมา ความทรงจำในฐานะผู้อยู่มาก่อนจึง เป็นเรื่องเล่าที่ใช้สร้างจินตนาการร่วมกันบนพื้นที่จัดตั้งใหม่แห่งนี้ มากกว่าการเข้าไปปรับเปลี่ยน ความสัมพันธ์ระหว่างชาวมราบริกับกลุ่มอำนาจภายนอก ความทรงจำในอดีตจึงเป็นเรื่องเล่าที่ สะท้อนความรู้สึกถึงตัวตนที่ยังคงมีอำนาจเข้าถึงทรัพยากรในพื้นที่ โดยตรงกันข้ามกับความเป็น จริงในปัจจุบันที่ชาวมราบริกลายเป็นเพียงแรงงานบนพื้นที่ที่ถูกชุมชนเกษตรยี่ครอง ไปเกือบ หมดและพร้อมกับที่ต้องแบกรับชื่อเรียกขานจากคนภายนอกว่า “ตองเหลือง” ที่สืบรากจากคำเดิม ว่า “ผีตองเหลือง” อันเป็นคำเรียกในเชิงดูถูกดูแคลนในวิถีวัฒนธรรมแบบเก็บของป่าล่าสัตว์⁴

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตชนเผ่าตองเหลือง สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม ราชกุมารี ทรงเป็นห่วงความเป็นตัวตนของชนเผ่าตองเหลืองจะสูญหาย วัฒนธรรมของมนุษย์ยุค หินยุคสุดท้ายของโลกจะถูกทำลายและสูญสิ้น ไม่มีให้เห็นอีกต่อไป พระองค์จึงมีพระราชดำริให้ ดร.สุวัฒน์ โชคสุวัฒน์สกุล อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดน่านหาแนวทางทำให้ตองเหลืองอยู่กับป่า มี วิถีชีวิตดั้งเดิมอยู่เท่าทันโลก พระองค์ทรงมีความห่วงใยในเรื่องของสิทธิของตองเหลือง ว่า ได้รับการคุ้มครองแค่ไหน ทุกคนที่เป็นตองเหลืองก็เป็นคนไทยเหมือนกัน มีสิทธิและเสรีภาพ เท่ากับคนไทย อย่าให้ใครคนหนึ่งคนใดมาทำลายการดำรงเผ่าพันธุ์ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของชนเผ่าตองเหลือง ต้องช่วยกันส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ ให้ความเมตตา ให้ความอบอุ่น การศึกษา ดูแลสุขภาพ และส่งเสริมอาชีพให้ชนเผ่าตองเหลือง พึ่งตนเองได้

ดร.สุวัฒน์ โชคสุวัฒน์สกุล รับใส่เกล้านำมาปรึกษาหารือกับภาคีต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และคณะสงฆ์ในจังหวัดน่าน ต่างเห็นพ้องต้องกัน จึงรวมตัวกันเป็นคณะทำงานภาคีจิตอาสา

⁴ สักรินทร์ ฅ น่าน , มลาบริ ผีตองเหลือง คนชายขอบ ทรัพยากร การพัฒนา บริโภคนิยม ความสัมพันธ์ เชิงอำนาจ น่าน, เชียงใหม่ ;

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548, หน้า 19

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนาชาวไทยชนเผ่าตองเหลือง นับตั้งแต่วันที่ 9 มีนาคม 2549 เป็นต้นมา คณะทำงานฯ ได้กำหนดกรอบความคิดในการพัฒนาชาวไทยชนเผ่าตองเหลืองไว้ 4 ประการ คือ

1. การจรรโลงรักษาไว้ซึ่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามของชนเผ่า
2. คำเนิ่งถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
3. การอยู่ร่วมกับชนเผ่าอื่นๆ อย่างสมานฉันท์
4. การดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายและพอเพียง

โดยมีการแบ่งงานกันตามบทบาทหน้าที่และภารกิจ ดังนี้

1. ภาคิณะสงฆ์ ดูแลและพัฒนาด้านความเชื่อและจิตวิญญาณ
2. ภาคิพัฒนาสังคมความมั่นคงของมนุษย์ ดูแลด้านชีวิตความเป็นอยู่และการทำมาหากิน
3. ภาคิด้านการศึกษา
 - โรงเรียนบ้านภูเก็ง ดูแลพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กในวัยเรียน ช่วงชั้นที่ 1-2
 - โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ดูแลพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กในวัยเรียนช่วงชั้นที่ 3-4
 - ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่าน ดูแลพัฒนาการศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
4. ภาคิสาธารณสุข ดูแลพัฒนาด้านสุขภาพอนามัย
5. ภาคิอื่นๆ ให้การสนับสนุนการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเผ่าตองเหลืองตามที่เห็นสมควร
6. ภาคิหน่วยงานพัฒนาสังคม ที่ 25 จังหวัดน่าน ทำหน้าที่เป็นเลขานุการของคณะทำงาน

ในด้านการจัดการศึกษาให้กับผู้ใหญ่ที่ดำเนินการโดย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่านนั้น ได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการรู้หนังสือไทยสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษชาวไทยชนเผ่าตองเหลือง (มราบริ) โดยมุ่งหวังให้พี่น้องชาวไทยชนเผ่าตองเหลือง สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้ คิดเลขเป็นนำไปใช้ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างรู้เท่าทันโลกต่อไป

นอกจากนี้แล้ว หัวหน้าคณะทำงานภาคิจิตอาสาพัฒนาชาวไทยชนเผ่าตองเหลือง (ดร.สุวัฒน์ โชคสุวัฒนสกุล) ได้มุ่งมั่นที่จะทำให้พี่น้องชาวไทยชนเผ่าตองเหลือง ได้เรียนรู้ในการพัฒนาอาชีพด้านการ ปศุสัตว์ เพื่อให้ก้าวข้ามข้อจำกัดด้านพื้นที่ทำการเกษตร โดยการจัดหาควาย หมู แกะ และไก่ให้พี่น้องชาวไทยชนเผ่าตองเหลืองเลี้ยง นอกจากนี้แล้วมูลสัตว์ดังกล่าวยังสามารถนำมาจัด

กระบวนการเรียนรู้ทำเป็นปู้หมักได้ ซึ่งถือว่าเป็นความก้าวหน้าอีกขั้นหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชนเผ่าตองเหลืองบ้านห้วยหยวก อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน⁵

การตกเป็นสินค้าของความเป็นชาติพันธุ์ การตกเป็นสินค้าของความเป็นชาติพันธุ์ที่ชาวมราบริประสบอยู่ในขณะนี้มีความเกี่ยวข้องกับทั้งการสร้างความรู้ทางวิชาการและตลาดทุนนิยมที่เปลี่ยนมนุษย์เป็นสินค้า ดังที่ในตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีการสร้างภาพตัวแทนของกลุ่มชนเก็บของป่าล่าสัตว์ในเชิงวิวัฒนาการที่มีอารยธรรมแทบจะกลายเป็นศูนย์โดยรับอิทธิพลจากแนวคิดวิวัฒนาการแบบเส้นตรง (Goodenough, 2002 และ Ingold, 1986) ในขณะที่ตลาดภาพยนตร์ในประเทศไทยเริ่มหันมาสนใจชาวมราบริก็เมื่อภายหลังเห็นความสำเร็จจากภาพยนตร์เรื่อง “The God Must Be Crazy” หรือชื่อภาษาไทย “เทวดาท่าจะบ๊อง” ที่มี นิเชา ชายชาวคอง ผู้อาศัยในทะเลทรายคาราฮารีอันร้อนระอุในทวีปแอฟริกาเป็นตัวเอกในภาพยนตร์ที่ออกฉายหลายภาคในศตวรรษที่ 1980s หลังภาพยนตร์เรื่องนี้ออกฉาย เกิดกระแสความชื่นชอบตัวนิเชาเป็นอันมาก ถึงกับมีการนำตัวตัวนิเชามาโชว์ตัวถึงเมืองไทย โดยผู้คนเป็นจำนวนมากจดจำเขาด้วยภาพลักษณ์ของชาวป่าผู้มีบุคลิกใส ชื่อ บริสุทธิ แต่ก็ไร้เคียงสากับโลกภายนอกอันซับซ้อนและทันสมัย ความชื่นชอบในตัวเขาจึงมาจากการเป็นชาวป่าตัวตลกกับชาวป่าผู้อ่อนแอและนำเสนอสารต้องพญากับโลกภายนอกอันแสนยุ่งเหยิง

แต่สำหรับชาวมราบริในจังหวัดน่าน การตกอยู่ในวังวนเดียวกันกับนิเชาเพิ่งเริ่มหลัง พ.ศ. 2525 เมื่อสงครามคอมมิวนิสต์จบลงแล้ว โดยในปี พ.ศ. 2527 มีการสร้างภาพยนตร์เรื่อง “ตะวันยิ้มแดง” โดยดัดแปลงโครงเรื่องและมุกตลกจาก “The God Must Be Crazy” ด้วยเหตุนี้ จึงค่อยๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของชาวมราบริในฐานะชาวป่าผู้ลึกลับอย่าง “ผีตองเหลือง” ให้กลายเป็นกลุ่มชาวป่าที่นักท่องเที่ยวต้องไม่พลาดที่จะเข้ามาชมวิถีชีวิต โดยการท่องเที่ยวของจังหวัดแพร่และน่านสามารถผลิต “สินค้า” ตัวใหม่ที่จังหวัดอื่นๆ ไม่มีมาขายให้กับนักท่องเที่ยว จึงเห็นได้ว่าการพัฒนาของชาวมราบริที่แต่เดิมเคยเน้นไปที่การจัดตั้งชุมชนถาวรและพัฒนาสู่ระบบเกษตรกรรมก็เริ่มผนวกเอาการท่องเที่ยวเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งตามนโยบายพัฒนาด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของรัฐไทยหลังทศวรรษที่ 2530 ด้วย ขณะที่มิกซ์กลุ่มทุนบางกลุ่มนำชาวมราบริเข้ามาจัดแสดงที่กรุงเทพมหานคร ณ ห้างพาด้า สาขาปิ่นเกล้าที่ขึ้นชื่อในด้านการจัดแสดงสัตว์ป่าหายาก

สิ่งนี้จะปรากฏให้เห็นเมื่อชาวมราบริกลายเป็นสินค้าที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ สิ่งนั้นก็คือ ร่างกายชาวมราบริที่สวมชุด “ตะแยะ” ที่มีเพียงผ้าฝืนเล็กปกปิดเฉพาะอวัยวะเพศแม้ว่าในความเป็นจริง ชายชาวมราบริทั้งหมดจะไม่ได้แต่งกายแบบนั้นในชีวิตประจำวัน

⁵ สุภาวดี วาทิกทินกร, ประวัติความเป็นมาชาวไทยชนเผ่าตองเหลืองจังหวัดน่าน, น่าน; ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดน่าน, 2549,

ก็ตาม แต่เมื่อมีจักท่งเที่ยวเข้ามายังชุมชน บริษัทท่องเที่ยวก็มักต้องการให้ชาวมราบริแต่งกายด้วยชุดตะแบคเพื่อให้นักท่องเที่ยวถ่ายรูปไว้เป็นที่ระลึก ดังนั้น ในขณะที่พื้นที่ป่าไม้ที่คนทำกินได้ถูกปิดล้อมจากรัฐและชุมชนเกษตรกรรม อัตลักษณ์และร่างของชาวมราบริก็ถูกปิดล้อมด้วยพื้นที่ที่ประกอบขึ้นมาจากผ้าฝิ่นเล็กๆ แต่ที่ทรงพลังในเชิงสัญลักษณ์ที่แสดงถึงความตกเป็นสินค้าของความเป็นชาติพันธุ์ของกลุ่มชนผู้เก็บของป่าล่าสัตว์ในปัจจุบันนี้

การท่องเที่ยวและการตกเป็นสินค้าของความเป็นชาติพันธุ์ นโยบายการพัฒนาประเทศที่ส่งเสริมให้มีการขยายธุรกิจท่องเที่ยวให้เข้าสู่ท้องถิ่นอันห่างไกลตามชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ บนพื้นที่สูง ได้แสดงถึง ความเป็นชาติพันธุ์ได้ถูกทำให้กลายเป็นสินค้าของระบบทุนนิยมผ่านมิติของการท่องเที่ยว โดยในจังหวัดน่าน การท่องเที่ยวที่กลุ่มอานาจภายนอกพยายามดึงชาวมราบริเข้ามานั้น ได้เริ่มมาตั้งแต่ตอนต้นทศวรรษที่ 2530 ที่เริ่มดำเนินการโดยกลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่นก่อนจนถึงปลายทศวรรษเดียวกันนี้ ทางกรจึงได้เริ่มเข้ามาให้ความสนใจชาวมราบริในฐานะทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด และถึงในปัจจุบันนี้ ท่าทีดังกล่าวก็ยังคงมีความต่อเนื่องเรื่อยมาตามกระแสพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยโดยใน ปี พ.ศ. 2542 หลังจากการโหมกระแสปีแห่งการท่องเที่ยวประเทศไทยภายใต้ชื่อ โครงการ Amazing Thailand ได้ผ่านไปแล้ว จากนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2545 ก็ได้มีการรณรงค์โครงการท่องเที่ยวขึ้นมาอีกครั้งในชื่อ โครงการ Unseen in Thailand

แม้ว่าในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยจะได้มีการพยายามคิด โครงการต่างๆ ขึ้นมาในแต่ละช่วงเวลาเพื่อเป็นการปลุกกระแสการท่องเที่ยวให้มีความต่อเนื่อง แต่เมื่อเหลียวกลับมามองชาวมราบริที่ตกอยู่ภายใต้กระบวนการดังกล่าวนี้ ก็จะพบว่ายังมีสิ่งหนึ่งที่ดูราวกับจะหยุดนิ่งไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสพัฒนาการท่องเที่ยวพยายามสร้างจุดขายที่แปลกใหม่ออกมาอย่างไม่หยุดนิ่ง นั่นก็คือ ภาพมราบริสวมใส่เสื้อฝ้ายน้อยชิ้นที่ปกปิดเฉพาะอวัยวะเพศกับภาพที่พักที่สร้างในรูปแบบเพิงหมาแหงนมุงหลังคาด้วยใบตอง แม้ว่าในปัจจุบันนี้ วิถีชีวิตของชาวมราบริจะเปลี่ยนแปลงไปมากแล้วก็ตาม ดังที่จะเห็นได้ว่าชาวมราบริได้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในรูปของหมู่บ้านที่บ้านห้วยหยวกแล้ว มีการรับรูปแบบการสร้างบ้านที่มั่นคงถาวรมากขึ้นตามแบบชาวม้ง การแต่งกายผู้คนก็เปลี่ยนแปลงมาสวมเสื้อฝ้ายไม่ได้นั่งชุดตามที่เห็นในภาพดังกล่าวในชีวิตประจำวันอีกแล้ว แต่ภาพลักษณ์ที่ถูกนำเสนอในโครงการ Unseen ของทางจังหวัดน่านก็ยังคงเลือกใช้ภาพดังกล่าวอยู่เช่นเดิม การพยายามใช้ภาพดังกล่าวเรื่อยมาสะท้อนให้เห็นอะไรบ้าง

หากมองในเชิงเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมแล้ว การผลิตซ้ำภาพร่างกายของชาวมราบริในชุดแต่งกายดังกล่าว นอกจากนี้เป็นสร้างภาพตัวตนของชาวมราบริที่หยุดนิ่งหรือการกักขังอัตลักษณ์ซึ่งเป็นการฝืนกับความเป็นจริงทางสังคมที่วัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งแล้ว การเลือกนำเสนอภาพดังกล่าวก็ยังเป็นการลดทอนความเป็นมราบริลงมาให้เหลือเพียงสิ่งที่การ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท่องเที่ยวต้องการนำไปใช้ประโยชน์เท่านั้น ซึ่งไม่ได้แตกต่างจากภาพที่กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยวได้เคยเป็นจุดขายมาก่อนหน้านี้หลายปีแล้ว ในแง่ของการเป็น “ชาวป่าเผ่าสุดท้ายที่ยังเหลืออยู่” (จังหวัดน่าน, องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่านและบริษัทลิโอเลนเซ็ท จำกัด, 2546) เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ความพยายามเสนอภาพที่หยุดนิ่งดังกล่าวนี้ ได้สร้างอิทธิพลต่อชาวมราบริ้อย่างไรบ้าง

ในพื้นที่บ้านห้วยหยวก การนำนักท่องเที่ยวมาดูชาวมราบริมียู่ด้วยกัน 2 ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ การแสดงภายในชุมชนกับการแสดงภายนอกชุมชน การแสดงภายในชุมชนนั้น บริษัทจะพานักท่องเที่ยวเข้ามาชมพื้นที่ต่างๆ ในชุมชน ซึ่งหมายถึง การพานักท่องเที่ยวเดินไปตามกลุ่มบ้านทั้ง 18 หลังคาเรือนนี้ โดยมีบ้านของลุงปาเป็นจุดหมายหลัก ในบ้านของลุงปา สิ่งที่นักท่องเที่ยวจะได้เห็นนอกจากการแต่งงานของลุงปาแล้ว ก็มีการจุดไฟดินหินเหล็กไฟ เมื่อไฟติดแล้ว ไกด์ที่มาด้วยก็จะนำเอาหมูสีขาวประมาณครึ่งกิโลกรัมมายื่นให้ลุงปา แล้วหันไปบอกนักท่องเที่ยวว่าชาวมราบรินี้ไม่กินเนื้อดิบและชอบมันหมูเป็นพิเศษ เมื่อได้มันหมู ลุงปาก็จะนำมาสไลลงในกระบอกลูไฟที่เตรียมไว้เพื่อนำไปหลามด้วยไฟที่จุดด้วยหินเหล็กไฟนี้ จังหวะนี้ไกด์จะพานักท่องเที่ยวออกไปชมชุมชนมราบริ เมื่อกลับเข้ามา มันหมูที่นำไปหลามด้วยกระบอกลูไฟก็สุกได้ที่พอดี ลุงปาจะผ่ากระบอกลูไฟแล้วหันมันหมูที่สุกแล้ววางลงบนใบตองเพื่อให้ย่ำยั้งผู้เป็นภรรยาและเด็กๆ ที่นั่งอยู่ข้างๆ ได้กินมันหมูนี้ จังหวะนี้ไกด์จะพูดภาษามราบริขึ้นว่า “อวาล” แปลว่า กลับบ้าน ลุงปาและย่ำยั้งหันมาตอบรับ “อวาล” เช่นกัน แล้วไกด์ก็จะพานักท่องเที่ยวขึ้นรถจี๊ปแล้วจากไป

แม้ว่าการแสดงภาพการดำเนินชีวิตของชาวมราบริจะไม่มี ความแตกต่างกันในเชิงรูปแบบ ระหว่างการแสดงภายในกับภายนอกชุมชน แต่การท่องเที่ยวภายนอกชุมชนนั้นก็ยังมีสิ่งที่แตกต่างออกไป คือ การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับชาวมราบริ ทั้งนี้เพราะบริษัทท่องเที่ยวนี้ก็มักจะให้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง โดยที่ไกด์มักจะบอกนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติว่า ชาวมราบริยังคงใช้ชีวิตในป่า อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง ไม่มีการตั้งชุมชนเป็นหมู่บ้านเหมือนชาวเขาทั่วไป ดังเหตุการณ์ที่ผู้วิจัยได้พบด้วยตัวเองนี้

ช่วงสายของเช้าวันหนึ่งเดิมทางออกจากพื้นที่บ้านห้วยหยวกด้วยรถจักรยานยนต์คันหนึ่งที่ขี่มาถึงบริเวณที่เป็นถนนเลียบริมแนวเขตแดนอำเภอบ้านหลวงและอำเภอเวียงสา ก่อนถึงบ้านปางเป็ย ผู้วิจัยก็ได้พบกับ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มใหญ่ประมาณ 30 คน กำลังพากันเดินมาตามถนนลูกรังที่ลัดเลาะเข้าสู่ป่าด้านอำเภอบ้านหลวง แน่นนอนว่ากลุ่มนี้คงไม่ได้มาคนเดียว ผู้วิจัยพยายามสอบถามข้อมูลที่กลุ่มนักท่องเที่ยวเหล่านี้ได้รับจากบริษัทท่องเที่ยวสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีสีหน้าเปลี่ยนแปลงไปจากความเหน็ดเหนื่อยกลายเป็นสีหน้าที่แสดงความสงสัย ก็คือ การที่ผู้วิจัยบอกว่าเพิ่งออกมาจากหมู่บ้านชาวมราบริ นักท่องเที่ยวรายหนึ่งถามย้ำว่า มราบริอยู่กันเป็นหมู่บ้านแล้วอย่างนั้นหรือนั่นทำให้เริ่มสงสัยว่านักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังคงได้รับข้อมูลที่ ไม่ตรงกับความเป็นจริงที่ชาวมราบริมาตั้งชุมชนในรูปหมู่บ้านแล้ว ระหว่างนั้นเอง ก็มีไกด์สองคนเดินมาถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จึงได้ถามไถ่ว่าจะพานักท่องเที่ยวเดินไปชมมรารบรีนี่ยังต้องไปอีกไกล โดยได้บอกไถ่ว่าได้เดินมาจากบ้านห้วยห้วยกเพื่อไปหาเพื่อนที่เป็นครูที่หมู่บ้าน ทำให้ทราบว่า ชาวมรารบรีตั้งถิ่นฐานแล้ว แต่ไถ่บอกว่ายู่ไม่ไกลแล้ว แค่นั่งเดินตรงหน้าก็พบแล้ว ไถ่บอกได้ว่าเราได้ตบตาฝรั่งโดยการที่ ชาวมรารบรีไปสร้างเพิงรออยู่ในป่าตามจุดที่ได้นัดหมายกันไว้ล่วงหน้าแล้ว เพื่อกลบกลืนความสนใจข้อมูลเรื่องนี้ ต่อมาภายหลังได้ทราบจากชาวม้งบ้านห้วยห้วยกว่า บริษัทท่องเที่ยวจะโทรมาติดต่อมายังที่ผู้ใหญ่บ้านชาวม้งบ้านห้วยห้วยกให้จัดคณะแสดงมรารบรีไว้

ชาวมรารบรีเรียกการไปแสดงให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติดูที่ในป่านั้นว่า “ไปฝรั่ง” โดยในการแสดงนั้น ชายชาวมรารบรีจะต้องเปลี่ยนไปนุ่งผ้าขาม้าในขณะที่เก็บซ่อนชุดที่ใส่เมื่ออยู่ที่บ้าน ไว้ในถุงย่ามใต้เพิงที่ปลูกอย่างลวกๆ ไม่ต้องมันคงแต่มีพอให้เห็นเท่านั้น “ไปแสดงนี่ก็อายเหมือนกัน แต่ถ้าไม่ถอดก็ไม่ได้สตังค์” ตาลองกล่าวถึง ความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนเสื้อผ้าแล้วนุ่ง “ตะแยะ” เมื่อไปแสดงให้นักท่องเที่ยวชม สำหรับ “ตะแยะ” นั้นเป็นสิ่งที่ชายมรารบรีนุ่งมาหลายชั่วคน แต่ก็ไม่ได้ทำมาจาก “อะกุ้กลาม” (เปลือกไม้) “อะกุ้ไย๋นร” (กาบกล้วย) เท่านั้น แต่ยังทำมาจากผ้าด้วย ทำให้เห็นได้ว่า สังคมมรารบรีไม่ใช่สังคมปิดและอยู่ในป่าอย่างโดดเดี่ยว ตรงข้ามชนกลุ่มนี้ได้มีการติดต่อแลกเปลี่ยนสิ่งต่างๆ กับสังคมภายนอกมานานแล้วเช่นกัน

หนังสือนำเที่ยวจังหวัดน่านเล่มหนึ่งแนะนำการท่องเที่ยวยังชุมชนมรารบรี บ้านห้วยห้วยก แห่งนี้ที่สะท้อนถึงการมองเห็นสังคมชาวมรารบรีในเชิงวิวัฒนาการย้อนหลังไปถึงยุคหินว่า “อาจกล่าวได้ว่า พวกเขาเป็นมนุษย์ยุคหินที่ยังมีชีวิต การมาเที่ยวชมศึกษาวัฒนธรรมของคนกลุ่มนี้จึงเท่ากับเราได้เรียนรู้พัฒนาการความเป็นมาของมนุษย์ ถ้ามาเที่ยวชมเป็นหมู่คณะโดยติดต่อล่วงหน้า ทางตองเหลื่องจะจัดเตรียมวิถีชีวิตแบบเก่าสมัยอยู่ในป่า ไม่ว่าจะเป็น การแต่งกาย คือ ผู้ชายไม่ใส่เสื้อผ้า มีเพียงผ้าฝืนเล็กๆคล้ายผ้าเตี่ยวผูกเอวปิดบริเวณอวัยวะเพศ การจุดไฟด้วยหินเหล็กไฟ การเล่นแกลนร้องเพลง รวมทั้งบ้านแบบเก่าลักษณะเป็นเพิงหมาแหงนปลูกติดดิน หลังคามุงใบตอง” ซึ่งสะท้อนถึงสิ่งที่นักท่องเที่ยวได้เห็นเมื่อมาชมชีวิตของชาวมรารบรีที่บ้านห้วยห้วยกแห่งนี้ แต่ภาพที่ต้องการเห็นนั้นสะท้อนถึงความเข้าใจต่อสังคมมรารบรีอย่างไรบ้าง

วันนี้มีแต่เพียงผู้เฒ่าไม่กี่คนที่ยังคงนุ่ง “ตะแยะ” ในชีวิตประจำวันอย่างเช่น ลุงป่า และ ลุงแก้ว ในขณะที่คนหนุ่มและเด็กๆ ไม่นุ่งตะแยะแล้ว แต่ก็มีกรยกรวันบ้าง นั่นคือ เมื่อมีการแสดงทางวัฒนธรรมให้กับคนภายนอกได้ดู การนุ่ง “ตะแยะ” ของชายมรารบรีในวันนี้จึงเป็นสิ่งที่เกิดจากความเข้าใจของคนภายนอกที่ลดทอนความเป็นมรารบรีลงมาเหลือเพียงผ้าฝืนเล็กๆและเพิงใบตอง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การสร้างภาพตัวแทนที่หยุดนิ่งได้สะท้อนถึง การกักขังตัวตนของชาวมรารบรีโดยจินตนาการที่สังคมภายนอกผลิตซ้ำอยู่เรื่อยมา กระบวนการดังกล่าวมีผลให้เรือนร่างของชาวมรารบรีกลายเป็นวัตถุสินค้าของการท่องเที่ยวเพราะในขณะที่ความเป็นชาติพันธุ์ถูกกลบกลืนหายไป เหลือแต่ “ตะแยะ” นั้น บริษัทท่องเที่ยวก็นำสิ่งนี้ไปใช้เป็นสินค้าขายให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป แล้วตัวตนดังกล่าวกลายเป็นแรงกดดันต่อชาวมรารบรีได้อย่างไร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในขณะที่เดินตามท้องถนน นักท่องเที่ยวที่เห็นของชนชาวมราบริผ่านมาก็มีการตอบรับต่างกันไป บางคนปรบมือชื่นชมและให้กำลังใจ บางคนก็วิพากษ์วิจารณ์การนำชาวมราบริมาร่วมขบวน บางคนก็หัวเราะในการแต่งกายและบ้างก็อ่านป้ายที่ ใส ลูกชายวัย 10 ขวบของตาผัดที่ได้ถือป้ายนำขบวนนักแสดงชาวมราบริไว้ผัดเพราะเขาอ่านออกเสียงเป็น “ผัดองเหลือง” ในขณะที่ป้ายนั้นเขียนไว้ว่า “มราบริ” หากมองถึงความรู้สึกอวยของชาวมราบริอย่างตาสุมุทแล้ว ความรู้สึกดังกล่าวก็อาจจะดูเหมือนเป็นเรื่องธรรมดาของนักแสดงที่ต้องมีคนอื่นๆ ฝึบจับตามอง แต่ความรู้สึกดังกล่าวจะเป็นสิ่งธรรมดาไม่มีความหมายลึกซึ้งต่อชีวิตทางสังคมของชาวมราบริอย่างนั้นหรือ

หากมองว่าร่างกายของชาวมราบริเป็นพรหมแดนที่วัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามาปะทะประสานกับวัฒนธรรมท้องถิ่น การนิยามตัวตนที่ทุกขั้ยากจากความไม่มีเมื่อเปรียบกับกลุ่มสังคมภายนอกโดยมีการท่องเที่ยวเข้ามาผลิตซ้ำความหมายดังกล่าวมาอย่างยาวนานนั้น ทำให้เมื่อมีโอกาสนี้มีผู้คนรับรู้ถึงตัวตนที่ดำต้อยนั้นมีโอกาสสร้างตัวตนอันใหม่ที่มีความเท่าเทียมกันในความรูสึกแล้ว ร่างกายก็คือสิ่งหนึ่งที่จะเห็นการสร้างตัวตนใหม่ดังกล่าวนี้ จึงไม่น่าแปลกหากในชุมชนของชาวมราบริบ้านห้วยห้วยกแห่งนี้ จะมีสินค้าภายนอกหลายชนิดเข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้คนไม่ว่าจะเป็น นาฬิกาข้อมือ หมวก แป้งผัดหน้า ลิปสติก แว่นตา วิทยุ เครื่องเล่นเทป จักรยาน และจักรยานยนต์ เป็นต้น โดยสิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็คือ ตัวตนหน้าจากที่ชาวมราบริต้องการคนภายนอกเห็นและเข้าใจในสภาพการดำรงชีวิตในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปมากแล้ว

“โดยการแสดงทั้งหมดจะใช้พื้นที่บนภูเขาหลังหมู่บ้าน เมื่อแสดงเสร็จก็จะพานักท่องเที่ยวกลับมายังหมู่บ้านเพื่อให้ดูว่าปัจจุบันชีวิตของเขาเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้นอย่างไร เช่น มีเสื้อผ้าใส่อย่างคนทั่วไป ปลูกบ้านถาวร เริ่มรู้จักสัญลักษณ์ เริ่มเรียนรู้การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์อย่างง่ายๆ ได้เรียนภาษาไทย ค่าเข้าชมการแสดง นักท่องเที่ยวอาจจัดให้อยู่กันในรูปการบริจาคเงินหรือสิ่งของเครื่องใช้จำเป็น”

การนำสินค้าเข้ามาสร้างอัตตะลักษณะใหม่ดังกล่าวก็มีผลดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จึงดูเหมือนว่าการท่องเที่ยวก็ได้มีส่วนเช่นกัน ที่ทำให้เกิดการบริโภคนิยมที่สูงขึ้นในชุมชนมราบริ อย่างไรก็ตามการพัฒนาที่ได้สร้างแรงกดดันต่อชาวมราบริก็ไม่ใช่มิแต่เพียงหน่วยงานการท่องเที่ยวเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่า องค์การที่เข้ามาดำเนินการพัฒนาหรือเข้ามาจัดการวิถีชีวิตและการเข้าถึงทรัพยากรของชาวมราบริในพื้นที่บ้านห้วยห้วยกมีด้วยกันหลายกลุ่ม โดยที่แต่ละกลุ่มก็มีแนวทาง การดำเนินการที่แตกต่างกันออกไป ความแตกต่างกันดังกล่าวสะท้อนให้เห็นนัยยะของการพัฒนาชาวมราบริในปัจจุบัน⁶

⁶ ศักรินทร์ ฒ นาน , มลาบริ ผัดองเหลือง คนชายขอบ ทรพยากร การพัฒนา บริโภคนิยม ความสัมพันธ์ เชียงอำนาจ นาน, เชียงใหม่ ;

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2548. หน้า 165

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปข้อมูล

จากข้อมูลที่ได้พอจะสรุปได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นใหญ่ คือการไม่รู้จักกลุ่มชาติพันธุ์นี้อย่างชัดเจนนักจึงอาจทำให้ติดในภาพลักษณ์ของพวกเขาในแบบอดีตที่เป็นชาวป่า แต่มีน้อยคนนักที่จะไปเห็นและเข้าใจถึงวิถีชีวิตที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของพวกเขาได้ใกล้ชิด เนื่องจากการติดต่อกับสังคมภายนอกค่อนข้างจำกัดเพราะอยู่ในพื้นที่ปิด ทำให้การพัฒนาและการเข้าถึงจากบุคคลภายนอกเป็นไปได้ลำบาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การเขียนบทภาพยนตร์สารคดี

สรุปแนวทางของภาพยนตร์สารคดี

เรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”

เมื่อได้วิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้มาแล้ว จึงสามารถคิดและกำหนดแนวทางของภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่” ได้ดังนี้

แนวคิดหลัก

แสดงถึงชีวิตของชาวมราบริในปัจจุบันว่าเป็นอย่างไร ในการปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตแบบใหม่

วัตถุประสงค์

ให้เข้าใจถึงความเป็นอยู่ของชาวมราบริในปัจจุบันว่าเป็นเช่นไร แตกต่างจากเมื่อก่อนอย่างไร โดยนำเสนอผ่านมุมมองของชาวมราบริเอง

กลุ่มเป้าหมาย

ชาย หญิง อายุ 15 ปีขึ้นไป

ข้อขัดแย้ง

ชาวมราบริไม่ได้ใช้ชีวิตแบบในอดีตพวกเขามาอยู่เป็นสังคมเมืองแล้วพวกเขาจะปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดดนี้ได้อย่างไร

แหล่งข้อมูล

- ศักรินทร์ ณ น่าน , มราบริ ผีตองเหลือง คนชายขอบ ทรัพยากรการพัฒนา บริ โภคนิยม ความสัมพันธ์ เชียงอำนาจ น่าน , วิทยานิพนธ์ , พ.ศ. 2548

- การบรรยายหัวข้อ “ทรัพยากร อำนาจ และตัวตนของสังคมผู้เก็บของป่าล่าสัตว์ กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มราบริ ในจังหวัดน่าน” , ณ. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, วันที่ 18 สิงหาคม 2549

- ยูวดี บุตรไววุฒิ, นักเก็บผลผลิตจากป่าและนักล่าสัตว์ (ชาวไทยภูเขาเผ่าตองเหลือง) , วิทยานิพนธ์ , พ.ศ. 2546

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทสรุป

การนำเสนอขวามราบรือว่าพวกเขายังใช้ชีวิตแบบเดิมๆ เป็นสิ่งที่ขายได้และเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว หากแต่เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสแล้วและพบว่านี่ไม่ใช่แบบที่พวกเขาเคยได้ยินมา ผลเสียทั้งหมดก็จะตกอยู่ที่ภาพรวมของจังหวัดว่าหลอกลวงพวกเขาตัวเอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวางโครงเรื่องภาพยนตร์สารคดี

เรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”

แบ่งออกเป็น 4 Sequence หลัก คือ

Sequence 1. เปิดเรื่องแนะนำว่าชาวมราบริคือใคร

Sequence 2. แสดงลักษณะของชาวมราบริตอนสมัยอาศัยในป่าเมื่อครั้งอดีต

Sequence 3. จะเป็นช่วงของสาเหตุการหยุดใช้ชีวิตในป่า และปรับตัวเองให้เข้ากับโลกยุคใหม่

Sequence 4. แสดงทัศนคติของชาวมราบริในการใช้ชีวิตอยู่แบบสังคมเกษตร ทัศนคติของบุคคลแวดล้อมที่มองชาวมราบริ ความเป็นอยู่และอนาคตของกลุ่มชาติพันธุ์ ในมุมมองของชาวมราบริ

รูปแบบการนำเสนอ

นำเสนอผ่านบทบรรยาย สลับกับการสัมภาษณ์ชาวมราบริและบุคคลแวดล้อม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงเรื่องขยาย

Sequence 1. เปิดเรื่องแนะนำว่าชาวมราบริคือใคร

ภาพ - ทิวเขาแถบภาคเหนือของไทย

Sequence 2. แสดงลักษณะของชาวมราบริตอนสมัยอาศัยในป่าเมื่อครั้งอดีต

ภาพ - ภาพชาวมราบริดำรงชีวิตในป่า
- ภาพการล่าสัตว์ การหาของป่าของชาวมราบริ
- บรรยากาศภายในป่า

Sequence 3. จะเป็นช่วงของสาเหตุการหยุดใช้ชีวิตในป่า และปรับตัวเองให้เข้ากับ โลกยุค

ใหม่

ภาพ - ภาพความแห้งแล้ง
- ภาพของอาหารป่าที่เหลือน้อยลง
- ภาพการอพยพย้ายถิ่นของชาวมราบริ
- ภาพที่อยู่ใหม่ของชาวมราบริ
- ภาพการทำงานเป็นชาวไร่แบบสังคมเกษตร

Sequence 4. แสดงทัศนคติของชาวมราบริในการใช้ชีวิตอยู่แบบสังคมเกษตร ทัศนคติของบุคคลแวดล้อมที่มองชาวมราบริ ความเป็นอยู่และอนาคตของกลุ่มชาติพันธุ์ ในมุมมองของชาว “มราบริ”

ภาพ - ภาพชีวิตประจำวันในหมู่บ้าน
- ภาพการเล่น การแต่งกายฯ
- ภาพสัมภาษณ์ ชาวมราบริถึงวิถีการใช้ชีวิต
- ภาพชาวตองเหลืองขณะทำไร่
- ภาพชาวตองเหลืองที่เริ่มหัดทำการเพาะปลูก
- ภาพการใช้ชีวิตแบบ ในปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทภาพยนตร์สารคดี

บทภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่” ครั้งที่ 1

ภาพ

เสียง

Sequence 1. รู้จักใหม่...ต้องเหลือง

1. ทิวเขาแทบภาคเหนือ พื้นที่คดสูงทางตอนบนของประเทศไทย
 2. Graphic slide ภาพนิ่งชาวเขาเผ่าต่างๆ มีชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ม้ง,เย้า,ลัวะมูเซอ
 3. Graphic front พิมพ์ตัดขึ้นคำว่า “มราบริ” ,กะเหรี่ยง และอื่นๆ อาศัยอยู่มากแต่ถ้าเอ่ยชื่อ “ชนเผ่ามราบริ” หลายคนอาจรู้สึกไม่ค่อยคุ้นหู หรือไม่เคยรู้จักด้วยซ้ำ?
 4. ภาพผู้คนในเมือง มรา ในภาษาพูดของพวกเขา แปลว่า คน
 5. ภาพป่าเขา และ บริ แปลว่า ป่า มราบริ จึงแปลได้ว่า
 6. ภาพชาวตองเหลืองในป่า ชาวป่า หรือผู้ที่อยู่อาศัยในป่า นั่นเอง
 7. ภาพชาวตองเหลืองในอดีต ~ นับแต่อดีต พวกเขาดำเนินชีวิตอยู่แต่ในป่าดง
 8. ภาพชาวตองเหลืองที่หลบซ่อนหรือเห็น พงไพรเท่านั้น ชอบสันโดษ ไม่พบปะผู้คน ภายนอก จึงเป็นมูลเหตุให้ ไม่มีใครได้มี
 9. เฝิงปักกว้างเปล่า โอกาสเห็น “ชนเผ่ามราบริ” อย่างใกล้ชิด
- ชัดเจนนักภาพผู้ชายนุ่งผ้าเตี่ยว เดินอยู่ในป่า เร็วๆ หากใครพยายามจะเข้าไปใกล้ พวกเขาก็จะหนีไปอย่างรวดเร็ว ราวกับผี
- ที่ขึงเฝิงปักที่มุงด้วย ใบไม้ใบกว้างเช่นใบตอง ที่ขึงเหลืองๆ เอาไว้ให้ดูต่างหน้านั้นจึงเป็นที่มาของอีกชื่อหนึ่งของพวกเขา คือ “ผีตองเหลือง”!!

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Sequence 2. ความเป็นอยู่ในอดีต

10. Graphic แผนที่แสดงรอยต่อ จ.น่าน, แพร่ และสยະบุรี

11. ชาวตองเหลืองเก็บผลไม้ หาอาหาร ~

12. ชาวตองเหลืองย้ายที่อยู่

13. ชาวตองเหลืองใช้ชีวิตในป่าแบบมี
ความสุข ~

(โหนดไม้, ปีนต้นไม้, หยอกล้อกัน)

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชนเผ่า
ตองเหลืองนั้น แต่เดิมอาศัยอยู่บริเวณรอยต่อ
จังหวัดแพร่และน่าน โดยบางส่วนกระจาย
ไปถึงเขตสยະบุรีในประเทศลาว ชนเผ่า
ตองเหลืองดำรงชีวิตแบบ อยู่กันเป็นกลุ่มเล็ก
ๆ ขนาดครอบครัว ๓-๘ คนไม่มีหลักแหล่ง
แน่นอน ไม่ปลูกพืช แต่หาของป่าเก็บผลไม้
หัวเผือกหัวมันและล่าสัตว์เป็นอาหาร โดย
นำมาเผาหรือต้มในกระบอกไม้ไผ่ เมื่ออาหาร
บริเวณนั้น ไม่พอเพียง ก็ย้ายถิ่นเร่ร่อนเรื่อยไป

เปรียบไป ชนเผ่าตองเหลือง มีวิถีการ
ดำรงชีวิตคล้าย ๆ กับมนุษย์เราเมื่อหลายหมื่น
ปีมาแล้วนั่นเอง จึงอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า
ชนเผ่าตองเหลือง คือบรรพบุรุษทางอารยะ
ธรรมที่ยังคงมีชีวิตอยู่ เป็นกระเจกเงาที่
สะท้อนชีวิตในอดีต และสื่อความจริงบนพื้น
โลกแก่นุชนรุ่นหลัง เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่
ทรงคุณค่าของประเทศไทย ที่น่าศึกษา และ
อนุรักษ์ไว้

FADE OUT

Sequence 3. ปรับเปลี่ยนตัวเอง

FADE IN

14. ภาพป่าสีเขียวค้อๆ กลายเป็นสีส้มแห้งแล้ว

15. ภาพภูเขาหัวโล้น

16. ป้ายหมู่บ้านห้วยหVerk

17. ภาพชาวตองเหลืองกางไร ~

18. ภาพพระอาทิตย์ตอนเที่ยง

19. ภาพตองเหลืองรับเงินจากนายจ้าง

แต่เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง เมื่อป่าสีเขียวกลายเป็นพื้นที่แห้งแล้ง แหล่งอาหารค้อๆ หดไป ทำให้พวกเขาไม่สามารถใช้ชีวิตแบบอิสระเสรีได้อีกต่อไป ด้วยสภาพที่บีบบังคับทำให้พวกเขาต้องออกจากป่าอันเป็นบ้านเกิด เข้ามารังครากอยู่เป็นหลักแหล่ง โดยอาศัยอยู่บริเวณหมู่ที่ 6 บ้านห้วยหVerk ตำบลแม่ชะเนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และที่บ้านห้วยหอม อำเภอร้อยกวาง จังหวัดแพร่ จากการหาเลี้ยงชีพด้วยการหาของป่าก็เปลี่ยนมาเป็นการนำเอาแรงงานมาแลก โดยชาวตองเหลืองส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในไร่ของชาวม้ง ที่อยู่หมู่บ้านใกล้เคียงจะมีเพียงบางส่วนที่มีเงินทุนพอที่จะเช่าที่เพาะปลูกเป็นของตนเองได้

Sequence 4. สภาพเป็นอยู่ในปัจจุบัน

20. ภาพชาวตองเหลืองพูดถึงชีวิตในปัจจุบัน

แต่ก่อนอยู่ในป่าสบายหากินง่าย มาอยู่อย่างนี้ต้องมีเงินไม่เงินไปไม่รอดเวลาเป็นไข้เวลาหิวก็ต้องใช้เงิน

ภาพ

เสียง

Sequence 5. จากมุมมองคนภายนอก

21. ภาพชาวตองเหลืองอยู่อย่างยากลำบาก
(สภาพความเป็นอยู่ อาหารการกิน) ~

จากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของ
ชาวตองเหลืองในมุมมองของคนเมือง ความ
ไม่สะดวกสบายในการดำรงชีวิต และความ
ยากไร้ของพวกเขา เป็นเรื่องที่ควรที่จะได้รับ
ความช่วยเหลืออย่างยิ่ง จึงนำมาซึ่งสายธาร
น้ำใจที่มาพร้อมกับสิ่งของที่นำมาบริจาค แต่
ลืมไปว่าความต้องการของเขาคืออะไร

22. ภาพผู้คนที่เข้ามาบริจาคสิ่งของ

23. พระอาจารย์...ให้สัมภาษณ์
(ตัดสลับกับภาพของการบริจาคของ)

พูดถึงการให้ในสิ่งที่เข้าใจในสิ่งที่เขาไม่
ต้องการ

บทภาพยนตร์สารคดีเรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่” ครั้งที่ 2

ภาพ

เสียง

Sequence 1. รู้จัก..ชนเผ่ามราบริ

1. ทิวเขาแทบภาคเหนือ
2. Graphic slide ภาพนิ่งชาวเขาเผ่าต่างๆ
3. Graphic front พิมพ์คัดขึ้นคำว่า “มราบริ”

พื้นที่ดอยสูงทางตอนบนของประเทศไทย
มีชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ม้ง,เย้า,ลัวะ,มูเซอ
,กะเหรี่ยง และอื่นๆ อาศัยอยู่จำนวนมาก
แต่ถ้าเอ่ยชื่อ

“ชนเผ่ามราบริ” หลายคนอาจรู้สึกไม่ค่อย
คุ้นหู หรืออาจไม่เคยรู้จักด้วยซ้ำ?

4. ภาพใกล้ชาวตองเหลือง
5. ภาพกว้างชาวตองเหลือง
6. ภาพชาวตองเหลืองในป่า

มรา ในภาษาพูดของพวกเขาแปลว่า คน
และ บริ แปลว่า ป่า

7. ภาพชาวตองเหลืองในอดีต ~

มราบริ จึงแปลได้ว่า ชาวป่า หรือผู้ที่อยู่
อาศัย

8. ภาพชาวตองเหลืองที่หลบซ่อนหรือเห็น
ไกลๆ

แต่ในป่า นั่นเอง

นับแต่อดีต พวกเขาดำเนินชีวิตอยู่แต่ในป่าดง
พงไพรเท่านั้น ชอบสันโดษ ไม่ชอบพบปะ
ผู้คน-ภายนอก เพราะเชื่อว่าจะนำความ
เดือดร้อนมาให้

9. เฟิงพักว่างเปล่า

จึงไม่มีใครได้มีโอกาสเห็น “ชนเผ่ามราบริ”

อย่างใกล้ชิดชัดเจนนัก หากใครพยายามจะ
เข้าไปใกล้ พวกเขา ก็จะทิ้งเฟิงพักมุงด้วย

ใบตอง ที่ยังเหลืองๆ เอาไว้ให้ดูต่างหน้า

การหนีหายไปอย่างรวดเร็ว ราวกับผี...นั่นจึง

เป็นที่มาของอีกชื่อหนึ่งของพวกเขา คือ

“ผีตองเหลือง”!!

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Sequence 2. ความเป็นอยู่ในอดีต

10. Graphic แผนที่แสดงรอยต่อ จ.น่าน, แพร่ และไสยะบุรี
11. ชาวตองเหลืองเก็บผลไม้ หาอาหาร ~
12. ชาวตองเหลืองอพยพย้ายที่อยู่

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชนเผ่าตองเหลืองแต่เดิมอาศัยอยู่แถบบริเวณรอยต่อจังหวัดแพร่และน่าน โดยบางส่วนกระจายไปถึงเขตไสยะบุรีในประเทศลาว ชนเผ่าตองเหลืองดำรงชีวิตแบบ อยู่กันเป็นกลุ่มเล็กๆ ขนาดครอบครัวประมาณ ๓-๘ คนไม่มีหลักแหล่งแน่นอน ไม่ปลูกพืชแต่หาของป่าเก็บผลไม้หิวเผือกหิวมันและล่าสัตว์เป็นอาหาร โดยนำมาเผาหรือต้มในกระบอกไม้ไผ่รับประทาน เมื่ออาหารบริเวณนั้นไม่พอเพียง ก็จะย้ายถิ่นเร่ร่อนเรื่อยไป

13. ชาวตองเหลืองใช้ชีวิตในป่าแบบมีความสุข ~
(เด็ก ๆ โหนเถาวัลย์,ปีนต้นไม้,หยอกล้อกัน)

FADE OUT

เปรียบไป ชนเผ่ามราบุรี หรือชาวตองเหลือง มีวิถีการดำรงชีวิตคล้าย ๆ กับมนุษย์เราเมื่อหลายหมื่นปีมาแล้วนั่นเอง จึงอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ชนเผ่าตองเหลือง คือบรรพบุรุษทางอารยะธรรมของโลกที่ยังคงมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน !! เป็นกระจุกเงาที่สะท้อนชีวิตในอดีต และสื่อความจริงบนพื้นโลกแก่อนุชนรุ่นหลัง เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าของประเทศไทย ที่น่าศึกษา และอนุรักษ์ไว้อย่างยิ่ง

Sequence 3. การปรับเปลี่ยนตัวเอง

FADE IN

14. ภาพป่าสีเขียวค่อยๆ กลายเป็นสีส้มแห้ง
แล้ว

15. ภาพภูเขาหัวโล้น

16. ป้ายหมู่บ้านห้วยหวก

17. ภาพชาวตองเหลืองวางไร่ ~

18. ภาพพระอาทิตย์ตอนเที่ยง

19. ภาพตองเหลืองรับเงินจากนายจ้าง

20. หลังจากทำงานมาทั้งวัน จึงไปรับเงินกับ
นายจ้าง

21. สัมภาษณ์นายจ้างถึงอัตราค่าจ้างและ
คุณภาพงาน

22. ชาวตองเหลืองทำงานถางไร่ต่อไป

FADE OUT

แต่เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง
เมื่อป่าสีเขียวกลายเป็นพื้นที่แห้งแล้ง แหล่ง
อาหารที่เคยอุดมสมบูรณ์หมดลง ทำให้พวก
เขาไม่สามารถใช้ชีวิตแบบอิสระในป่าได้
อีกต่อไป ด้วยสภาวะที่บีบบังคับนั้น ทำให้
พวกเขาต้องปรับเปลี่ยนชีวิตครั้งใหญ่ จน
เผ่ามราบริจำใจออกจากป่าอันเป็นบ้านเกิด
เข้ามาตั้งรกรากอยู่เป็นหลักแหล่งในชุมชน
เมือง โดยอาศัยอยู่บริเวณหมู่ที่ 6 บ้านห้วย
หวก ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัด
น่าน และที่บ้านห้วยหอม อำเภอร้อยกวาง
จังหวัดแพร่ จากการหาเลี้ยงชีพด้วยการหา
ของป่าก็เปลี่ยนมาเป็นการนำเอาแรงงานมา
แลก โดยชาวตองเหลืองส่วนใหญ่จะทำงาน
อยู่ในไร่ของชาวม้ง ที่อยู่หมู่บ้านใกล้เคียงจะ
มีเพียงบางส่วนที่มีเงินทุนพอที่จะเช่าที่
เพาะปลูกเป็นของตัวเองได้

“ก็จ้างวันละร้อยครับ เพราะคุณภาพงานของ
เขาต่ำกว่าชาวม้ง แต่ก็ถือว่าช่วยๆ กันไป”

Sequence 4. สภาพเป็นอยู่ในปัจจุบัน

FADE IN

23. ภาพชาวตองเหลืองพูดถึงชีวิตในปัจจุบัน “แต่ก่อนก็อยู่ในป่าก็หากินไปเรื่อยๆ เตี้ยวนี้ มาอยู่เป็นบ้านหมู่บ้านแล้ว ต้องทำงานต้อง เพาะปลูกเองจะได้มีเงินมาใช้ เพราะทำอะไร ก็ต้องใช้เงินอย่างตอนนี้กำลังลงข้าวโพด
24. ภาพชาวตองเหลืองอยู่อย่างยากลำบาก (สภาพความเป็นอยู่ อาหารการกิน) ~ ปลูกข้าว ถ้าอยู่ในหมู่บ้านก็สานกระเป่า ทำ เบ้ายาอะไรต่างๆ จะต้องมีเงิน ไว้ใช้เพราะเวลา ไปโรงพยาบาลหรือทำอะไรเนี่ยเวลาไม่มีเงิน มันลำบาก”
25. ภาพชาวตองเหลืองในหมู่บ้านกำลังปลูก พืชเลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน (สวัสดิการต่างๆ ที่ ชาวตองเหลืองได้ เช่น การเรียนการสอน การ รักษาพยาบาล) แต่ก็ไม่โชคร้ายจนเกินไป ชนเผ่ามราบริ ทั้งหมดได้รับการรับรองจากรัฐบาลไทยให้ ได้สัญชาติและมีบัตรประชาชนคนไทย ทำให้พวกเขาได้รับโอกาสในการรับการศึกษา ,การรักษาพยาบาลและอื่น ๆ อีกมากมาย
26. บทสัมภาษณ์ หัวหน้าหมู่บ้าน “พวกเราขอบคุณ...ขอบคุณจริง ๆ ในน้ำใจ
27. ภาพการเรียนภายในหมู่บ้าน ของทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ แก่ ลูกหลานพวกเรา ความต้องการที่แท้จริงของ ชนเผ่ามราบริก็คือ การมีความรู้ที่เหมาะสม มี อุปกรณ์ทำการเพาะปลูก มีชีวิตพึ่งพาตนเอง ได้”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพ

เสียง

28. ภาพนักท่องเที่ยวต่างชาติในหมู่บ้าน
(มาถ่ายรูป,พูดคุย)

“อีกอย่าง เราต้องการรักษาวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม
หรือภาพความเป็นชนเผ่ามราบริเอเอาไว้ให้
ลูกหลานได้รู้
ได้เห็น ว่าพวกเราเป็นมนุษย์ที่รักความสันติ
มีชีวิตอย่างเรียบง่าย ไม่ทำร้ายสิ่งใด... ก็มีคน
ต่างประเทศมาถ่ายหนังบ้าง มาพูดคุยถาม
อะไรต่าง ๆ เสมอ...”

29. ภาพการแสดงในป่า
(เปลี่ยนชุด,เตรียมการแสดง)

“เดี๋ยวนี้ก็มีงานประจำ เขาจ้างให้ไปแสดงให้
นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมการดำรงชีพแบบ
ดั้งเดิมของเราอยู่เป็นประจำทุกวันทั้งที่
หมู่บ้านและที่ในป่านู่น.....”

30. ภาพชาวตองเหลืองใช้ชีวิตในหมู่บ้าน
ตอนเย็นๆ (รวมกลุ่มทำงานหัตถกรรม,
นั่งเล่นพูดคุยกัน)

หากตราบไต ชนเผ่ามราบริยังคงดำรง
เอกลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรม
ประเพณีดั้งเดิมของตน พร้อมกับวิถีการ
เปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตแบบใหม่ไว้ได้ก็
เท่ากับว่า พวกเขาประสบความสำเร็จในการ
ดำรงลักษณะความเป็นชนเผ่าที่ยิ่งใหญ่เผ่า
หนึ่งไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจ แม้ว่า
วิถีชีวิตปัจจุบันจะเปลี่ยนไปแล้ว ก็ตาม.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทบรรยายภาพยนตร์สารคดี

บทบรรยายสารคดีขนาดสั้นเรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”

พื้นที่ที่อยู่สูงทางตอนบนของประเทศไทย มีชนเผ่าต่าง ๆ เช่น ม้ง,เย้า,ลัวะ,มูเซอ,กะเหรี่ยง และอื่นๆ อาศัยอยู่จำนวนมาก แต่ถ้าเอ่ยชื่อ “ชนเผ่ามราบริ” หลายคนอาจรู้สึกไม่ค่อยคุ้นหู หรืออาจไม่เคยรู้จักด้วยซ้ำ?

มรา ในภาษาพูดของพวกเขาแปลว่า คน และ บริ แปลว่า ป่า มราบริ จึงแปลได้ว่า ชาวป่า หรือผู้ที่อยู่อาศัยแต่ในป่า นั่นเองนับแต่อดีต พวกเขาดำเนินชีวิตอยู่แต่ในป่าดงพงไพรเท่านั้น ชอบสันโดษ ไม่ชอบพบปะผู้คนภายนอก เพราะเชื่อว่าจะนำความเดือดร้อนมาให้ จึงไม่มีใครได้มีโอกาสเห็น “ชนเผ่ามราบริ” อย่างใกล้ชิดชัดเจนนัก หากใครพยายามจะเข้าไปใกล้ พวกเขาก็จะทิ้งเพิงพักมุงด้วยใบตอง ที่ยังเหลือๆ เอาไว้ให้ดูต่างหน้า การหนีหายไปอย่างรวดเร็วราวกับผี... นั่นจึงเป็นที่มาของอีกชื่อหนึ่งของพวกเขา คือ “ผีตอเหลือง”!!

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชนเผ่าตอเหลืองแต่เดิมอาศัยอยู่แถบบริเวณรอยต่อจังหวัดแพร่และน่าน โดยบางส่วนกระจายไปถึงเขตสไซยะบุรีในประเทศลาว ชนเผ่าตอเหลืองดำรงชีวิตแบบ อยู่กันเป็นกลุ่มเล็กๆ ขนาดครอบครัวประมาณ ๓-๘ คน ไม่มีหลักแหล่งแน่นอน ไม่ปลูกพืช แต่หาของป่า เก็บผลไม้หัวเผือกหัวมันและล่าสัตว์เป็นอาหาร โดยนำมาเผาหรือต้มในกระบอกไม้ไผ่รับประทาน เมื่ออาหารบริเวณนั้นไม่พอเพียง ก็จะย้ายถิ่นเร่ร่อนเรื่อยไป

เปรียบไป ชนเผ่ามราบริ หรือชาวตอเหลือง มีวิถีการดำรงชีวิตคล้าย ๆ กับมนุษย์เราเมื่อหลายหมื่นปีมาแล้วนั่นเอง จึงอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า ชนเผ่าตอเหลือง คือบรรพบุรุษทางอารยธรรมของโลกที่ยังคงมีชีวิตอยู่ ในปัจจุบัน !! เป็นกระจกเงาที่สะท้อนชีวิตในอดีต และสื่อความจริงบนพื้นโลกแก่อนุชนรุ่นหลัง เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าของประเทศไทย ที่น่าศึกษา และอนุรักษ์ไว้อย่างยิ่ง

แต่เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง เมื่อป่าสีเขียวกลายเป็นพื้นที่แห้งแล้ง แหล่งอาหารที่เคยอุดมสมบูรณ์หมดลง ทำให้พวกเขาไม่สามารถใช้ชีวิตแบบอิสระเสรีในป่าได้อีกต่อไป ด้วยสภาพที่บีบบังคับนั้น ทำให้พวกเขาต้องปรับเปลี่ยนชีวิตครั้งใหญ่ ชนเผ่ามราบริจำใจออกจากป่าอันเป็นบ้านเกิด เข้ามาตั้งรกรากอยู่เป็นหลักแหล่งในชุมชนเมือง โดยอาศัยอยู่บริเวณหมู่ที่ 6 บ้านห้วยหยวก ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน และที่บ้านห้วยห้อม อำเภอร้อยกวาง จังหวัดแพร่ จากการหาเลี้ยงชีพด้วยการหาของป่าก็เปลี่ยนมาเป็นการนำเอาแรงงานมาแลก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชาวทองเหลืองส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในไร่ของชาวม้ง ที่อยู่หมู่บ้านใกล้เคียง จะมีเพียงบางส่วนที่มีเงินทุนพอที่จะเช่าที่เพาะปลูกเป็นของตัวเองได้

แต่ก็ไม่โชคร้ายจนเกินไป คนเผ่ามราบริ ทั้งหมดได้รับการรับรองจากรัฐบาลไทยให้ได้สัญชาติและมีบัตรประชาชนคนไทย ทำให้พวกเขาได้รับโอกาสดีในการรับการศึกษา, การรักษาพยาบาลและอื่น ๆ อีกมากมาย

หากทราบใด คนเผ่ามราบริยังคงดำรงเอกลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรม ประเพณีดั้งเดิมของตน พร้อมกับวิธีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตแบบใหม่ไว้ได้ก็เท่ากับว่า พวกเขาประสบความสำเร็จในการดำรงลักษณะความเป็นชนเผ่าที่ยิ่งใหญ่เผ่าหนึ่งไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจ แม้ว่าวิถีชีวิตปัจจุบันจะเปลี่ยนไปแล้ว ก็ตาม.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การเตรียมงานก่อนผลิตภาพยนตร์สารคดี

หลังจากได้บทภาพยนตร์แล้ว เมื่อถึงขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์สารคดีสามารถแบ่งตามขั้นตอนได้ 3 ขั้นตอน คือ

1. การเตรียมงานก่อนถ่ายทำ (Per-Production)
2. การถ่ายทำ (Production)
3. งานหลังการถ่ายทำ (Post-production)

การเตรียมงานก่อนถ่ายทำ (Per-Production)

งานก่อนการถ่ายทำคือการเตรียม วางแผน วางโครงสร้างเพื่อพร้อมที่จะถ่ายทำ หรือทำให้เกิดอุปสรรคน้อยที่สุดระหว่างการทำ สำหรับภาพยนตร์สารคดีมีความสำคัญมากเพราะการเตรียมหาข้อมูล และสถานที่ที่เป็นสิ่งที่จะต้องเตรียม มีการซักซ้อม หรือมีการกำหนดวางแผนช่วงเวลาที่เหมาะสม เพราะจะไม่สามารถกำหนดหรือสร้างสถานการณ์จำลองได้เหมือนการถ่ายทำภาพยนตร์ทั่วไป เช่น จะมียานประเพณี หรือกลุ่มคนเป็นหลักในเรื่องมีงานหรือกิจกรรมที่ต้องทำร่วมเฉพาะวัน เราจะไม่สามารถมาเซตหรือถ้าทำก็ทำให้สมจริงได้ยาก

การคัดแยกลำดับขั้นตอนในการถ่ายทำ (Script Breakdown) เป็นการจัดทำเอกสารเพื่อแยกรายละเอียดของแต่ละฉาก ตามวันเวลา และสถานที่ในการถ่ายทำ ออกเป็นหมวดหมู่เพื่อกำหนดขอบเขต การเตรียมงานก่อนถ่ายทำภาพยนตร์ทำให้เข้าใจได้ง่าย เมื่อถึงขั้นตอนการถ่ายทำจะได้รู้และลำดับได้ว่าฉากไหนถ่ายก่อนหรือหลัง และเกิดความสะดวกรวดเร็วในการถ่ายทำด้วย เพราะเมื่อถึงเวลาที่ถ่ายทำจริงถ้าไม่มีการเตรียม Script Breakdown จะทำให้เกิดการสับสน และความผิดพลาดในการทำงานก็จะมีมากขึ้นด้วย จากการถ่ายทำเรื่อง “ชนเผ่ามราบรีและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่”

หลังจากการเข้าพื้นที่แต่ละครั้งจะต้องมีการนัดและเตรียมคิวการถ่ายทำก่อนที่จะกลับทุกครั้ง โดยจัดลำดับความสำคัญจากเหตุการณ์หรือกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายในหมู่บ้านห้วยหยวก รวมถึงเวลาว่างของผู้ที่จะให้สัมภาษณ์ด้วย ซึ่งจะช่วยบอกกำหนดการถ่ายทำและจัดเตรียมคิวได้ในระดับหนึ่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การวางแผนก่อนถ่ายทำ (Production Plan) หลังจากแยกรายละเอียดในการถ่ายทำ ภาพยนตร์จากบทภาพยนตร์แล้วจึงกำหนดวางช่วงเวลาควรทำอะไรบ้าง เช่น ต้องเตรียมติดต่อสถานที่ นักวันสัมภาษณ์ ต้องซื้ออุปกรณ์หรืออุปกรณ์อื่นๆ

ในการวางแผนงานก่อนการถ่ายทำในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ เริ่มกำหนดช่วงเวลาคร่าวๆ ดังนี้

1. ช่วงเดือนตุลาคม – ต้นเดือนธันวาคม 2549 จะเป็นช่วงของการเตรียมค้นคว้าข้อมูล
2. ช่วงเดือนธันวาคม – กุมภาพันธ์ จะเป็นการเริ่มถ่ายทำและปรับปรุงโครงเรื่องไปพร้อมกัน
3. ช่วงเดือนมีนาคม 2550 เป็นช่วงของการตัดต่อ

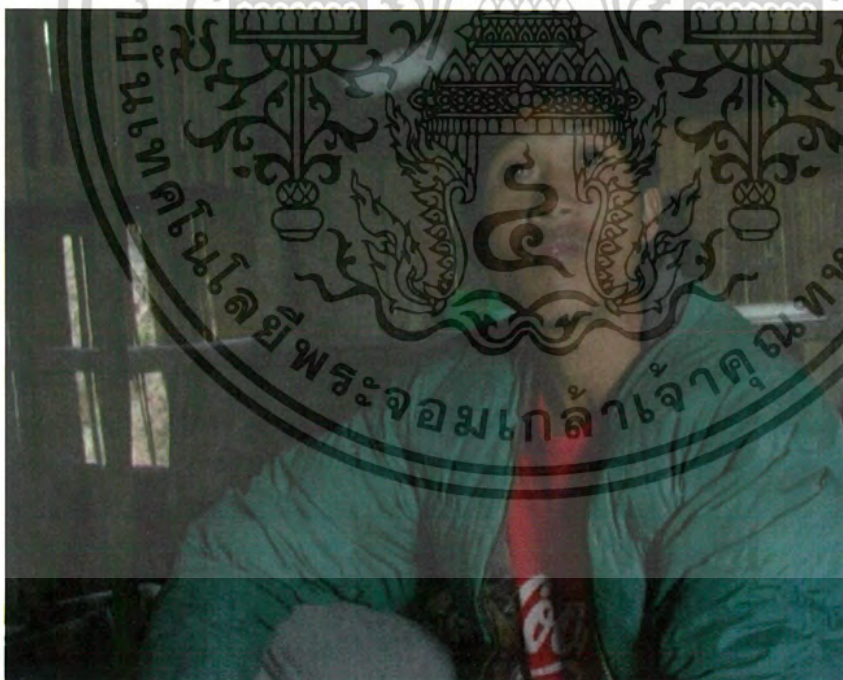
การเตรียมอุปกรณ์ จากตารางงานที่ได้กำหนดไว้คร่าวๆ เราสามารถคำนวณได้ว่าอุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดีจะมีอะไรบ้างซึ่ง ได้แก่ กล้องวิดีโอมินิดีวีแบบ 3 ซีซีดีรุ่น Panasonic DVC 62, แบตเตอรี่, ที่ชาร์จแบตเตอรี่, เทปบันทึกภาพ, ขาตั้งกล้อง โดยเฉพาะเทปบันทึกภาพ จะต้องเตรียมไปให้เหมาะสมกับการถ่ายทำ เนื่องจากในพื้นที่ไม่สามารถหาซื้อเพิ่มได้ ซึ่งในการเข้าพื้นที่แต่ละครั้งจะใช้เทปบันทึกภาพประมาณ 5-6 ม้วนต่อการถ่ายทำ ในกรณีที่เป็นการถ่ายทำต่อเนื่องต้องตรวจดู Footage และตั้งหัวเทปเพื่อการถ่ายในครั้งต่อไป รวมไปถึงการตรวจปริมาณแบตเตอรี่ และชาร์จแบตเตอรี่สำรองไว้เสมอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประมวลภาพขณะเตรียมข้อมูลเพื่อใช้ในการถ่ายทำ

ภาพที่ 4.1 สัมภาษณ์ชาวมราบริถึงการรับบริจาคของ

ภาพที่ 4.2 สัมภาษณ์ชาวมราบริเรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.3 สัมภาษณ์ชาวมารีร์ก่อนเข้าไปแสดงโชว์ในป่า

ภาพที่ 4.4 สัมภาษณ์หัวหน้าหมู่บ้านในเรื่องความเป็นมาของหมู่บ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.5 สัมภาษณ์อดีตผู้นำเที่ยวหมู่บ้านชาวมราบริ

ภาพที่ 4.6 ผู้นำเที่ยวการแสดงวิถีชีวิตชาวมราบริในป่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.7 สัมภาษณ์ชาวมราบริบณะเตรียมการแสดงโชว์

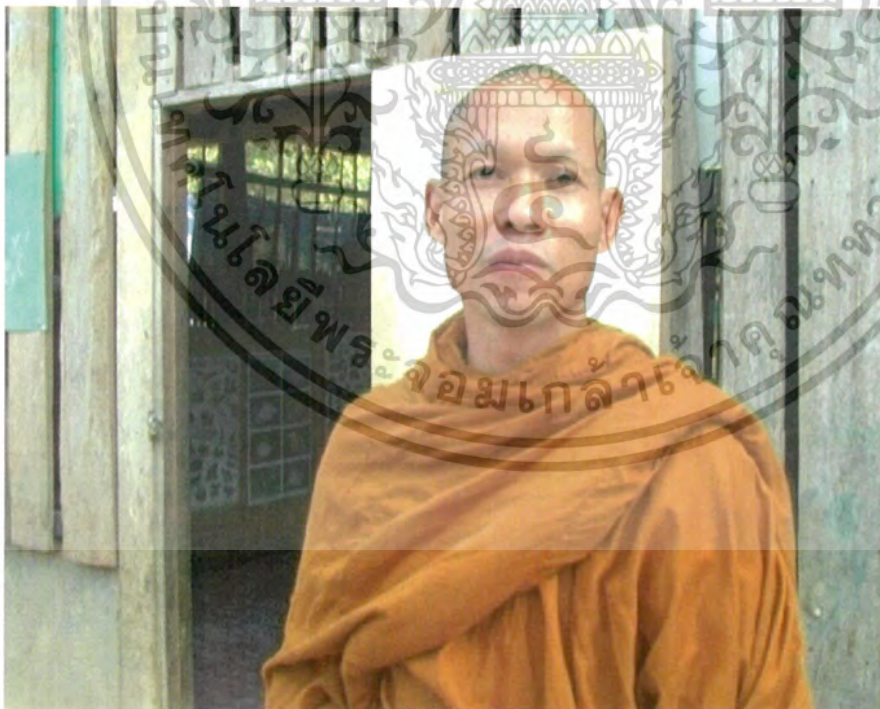

ภาพที่ 4.8 ภาพบรรยากาศขณะเดินทางกลับหลังจากแสดงโชว์เสร็จ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.9 สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในหมู่บ้าน

ภาพที่ 4.10 สัมภาษณ์พระที่เข้ามาบริจาคของให้ชาวมราบริ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.11 ภาพขณะสัมภาษณ์กองถ่ายทำสารคดี “เซโกอรูรูน” ของประเทศญี่ปุ่น

ภาพที่ 4.12 สัมภาษณ์ ผอ.ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 25 จ.น่าน ถึงแนวทางการพัฒนาชาวมรภรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.13 ภาพขณะพักผ่อนอาหารระหว่างทำไร่

ภาพที่ 4.14 สัมภาษณ์ชาวมราบริชขณะทำงานหัตถกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

การถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี

ในขั้นตอนการถ่ายทำนั้น ได้แบ่งช่วงเวลาการทำงานเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนแรก จะเป็นการถ่ายทำวิถีชีวิตทั่วไปของชาวมราบริ ซึ่งจะถ่ายทำในช่วงที่เขาว่างเว้นจากงานไร่แล้วเข้ามาในหมู่บ้าน

ขั้นตอนที่สอง สัมภาษณ์ชาวมราบริ จะถ่ายทำในช่วงที่เป็นเวลาพักจากงานไร่ ซึ่งจะได้ภาพบรรยากาศของการทำงานด้วย

ขั้นตอนที่สาม สัมภาษณ์เจ้าของไร่ จะถ่ายทำในช่วงที่ชาวมราบริขึ้นมารับค่าแรงที่หมู่บ้านชาวม้งหลังจากเสร็จงานในไร่

ขั้นตอนที่สี่ จะเป็นการถ่ายทำในฉากแยกย่อยต่างๆ เช่น การได้รับบริการต่างๆ จากการมีบัตรทองและบัตรประชาชน การเรียนการสอนที่ในหมู่บ้าน และการรับจ้าง ทำไร่ เป็นต้น โดยจะนัดช่วงเวลาในการถ่ายทำกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในฉากนั้นๆ

การถ่ายทำสารคดีเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ยากกว่าภาพยนตร์บันเทิง ประกอบกับตัวแสดงและบทภาพยนตร์ก็ได้มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่ต้องยึดให้ได้คือ ประเด็นของเรื่องเพื่อการปรับเรื่องเป็นการปรับปรุงไม่ใช่การเปลี่ยนแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพเบื้องหลังการถ่ายทำ

ภาพที่ 5.1 บริเวณหมู่บ้านชาวมราบรี

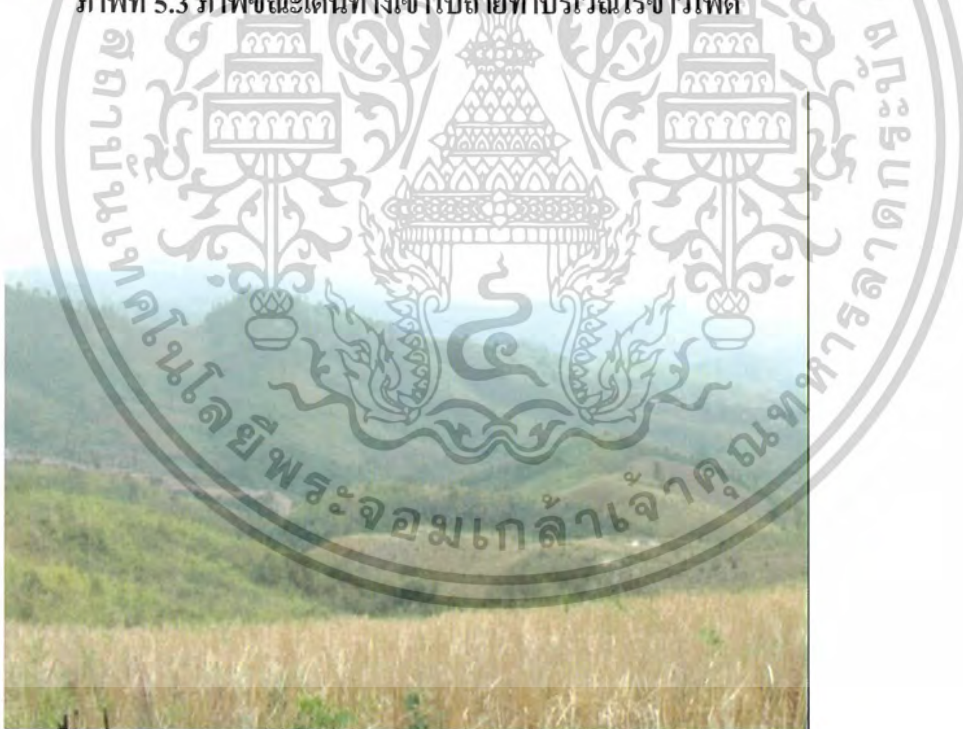

ภาพที่ 5.2 ภาพบริเวณหมู่บ้านห้วยหววก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.3 ภาพขณะเดินทางเข้าไปถ่ายทำบริเวณไร่ข้าวโพด

ภาพที่ 5.4 ภาพบรรยากาศบริเวณไร่ข้าวโพด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.5 ภาพขณะถ่ายทำสัมภาษณ์ที่หมู่บ้านห้วยหวก จ.

ภาพที่ 5.6 ภาพขณะเดินทางเข้าไปในป่าเพื่อถ่ายทำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.7 ภาพขณะเดินทางเข้าไปถ่ายทำฉากการถางไร่

ภาพที่ 5.8 ภาพขณะถ่ายทำการถางไร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาขั้นตอนในการทำงาน

ชาวราบริและผู้ให้สัมภาษณ์ ชาวราบริที่ให้สัมภาษณ์ในตอนแรกนั้นจะมีปัญหาในการวางตัวต่อหน้ากล้อง เขาจะเกร็งมาก คำตอบที่ได้ก็จะมิแค่ “ไม่รู้” หรือ “ใช่” เพียงอย่างเดียว จึงต้องมีการสัมภาษณ์หลายๆ ครั้ง เพื่อสร้างความคุ้นเคยโดยการไปใช้ชีวิตด้วยช่วงหนึ่งก่อน เช่น ช่วยเขาทำอะไร และพูดคุยกันเพื่อสร้างมิตรภาพก่อนจึงทำการสัมภาษณ์ ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์คนอื่นๆ ไม่มีปัญหาอะไรมากนักเนื่องจากคำถามที่ใช้จะเป็นรูปแบบของการให้เขาอธิบายให้ฟังมากกว่า ปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของเวลาเสียส่วนใหญ่ ซึ่งแก้โดยการนัดหมายให้ตีก่อนเข้าถ่ายทำ

สถานที่ สถานที่ใช้ในการถ่ายสารคดีเรื่องนี้ไม่ค่อยจะมีปัญหามากนักในด้านการขอความสะดวกในการถ่ายทำ แต่จะมีปัญหาในด้านการเข้าสถานที่ต่างๆ เนื่องจากทีมงานไม่มีพาหนะใช้ในการเดินทาง ซึ่งแต่ละจุดมีระยะทางค่อนข้างไกล

การขอความช่วยเหลือ ภาพยนตร์สารคดีเป็นภาพยนตร์ที่ต้องการความจริง ดังนั้นจึงไม่มีการจ้างนักแสดง จะใช้บุคคลที่เป็นตนเองในชีวิตจริงสวมบทบาทนั้น จึงใช้มนุษย์สัมพันธ์อย่างมากเพื่อที่จะขอความร่วมมือให้ช่วยเหลือ

ภาพและเสียง การถ่ายทำในสถานที่จริงมักเกิดปัญหาที่เราคาดไม่ถึงเสมอ จึงต้องมีการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้เหมาะสมสถานการณ์นั้นๆ เช่นบางสถานที่มืดเกินไปไม่สามารถถ่ายทำได้ ก็ควรที่จะมีไฟหั่วกล้องติดไปด้วย หรือ การบันทึกเสียงในที่ๆ มีเสียงรบกวนมาก ก็ควรจะมีไมค์โครโฟนจิวในการบันทึกเสียง หรือหลีกเลี่ยงไปทำสัมภาษณ์ที่อื่นเสีย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

งานหลังการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดี

การตัดต่อในภาพยนตร์สารคดีนี้มีลำดับขั้นตอนในการทำงานดังนี้

1. บันทึกเสียงบรรยาย
2. เรียงลำดับ Scene ตามบทภาพยนตร์จาก Footage ที่ถ่ายมา
3. เลือก Footage ที่ต้องการใช้ลงในเครื่องตัดต่อ
4. เรียง Scene โดยคร่าวๆ (Rough Cut)
5. ตัดต่อภาพ Insert ที่ต้องการ
6. ตัดต่อเสียง

ภาพยนตร์ เรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่” มีความยาวทั้งสิ้นหลังจากตัดต่อเสร็จ 8 นาที 30 วินาทีใช้เวลาในการตัดต่อทั้งสิ้นประมาณ 12 ชั่วโมง

การบันทึกเสียงบรรยาย

ภาพยนตร์ เรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่” ใช้การบรรยายในลักษณะมี NARRATOR เป็นผู้บรรยายทำให้เนื้อเรื่องเดินไปได้อย่างราบรื่น ในที่นี้ข้าพเจ้าได้คัดเลือก คุณสุนทร สุจริตฉันทน์ เป็นผู้บรรยายเนื่องจากมีน้ำเสียงที่น่าเชื่อถือและมีพลัง จากนั้นจึงหาห้องบันทึกเสียง โดยได้ห้องบันทึกเสียง “อ้วน นครชัยศรี” ตั้งอยู่ที่ 54/98 หมู่ 8 ซอยแผ่นดินทอง 28 ตำบล บางกระสอบ อำเภอ เมือง จังหวัด นนทบุรี โทร.081-820-2245 บันทึกเสียงโดย คุณพงศ์พิธาน ภูวชัย เนื่องจากจะเป็นห้องบันทึกเสียงที่มีคุณภาพสูงน่าไว้วางใจเพราะได้รับรางวัลในการบันทึกเสียงมากมาย จากนั้นจึงนัดวันในการบันทึกเสียงบทบรรยาย โดยในการบันทึกเสียงนั้นจะมีการเก็บบทบรรยายเล็กน้อยเพื่อให้การบรรยายเป็นไปได้อย่างคล่องตัว

อุปกรณ์และเทคนิคในการลำดับภาพ

การตัดต่อภาพยนตร์สารคดี เรื่อง “ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่” นั้นข้าพเจ้าใช้ PC AMD Athlon และโปรแกรม Sony Vegas 6.0 ในการตัดต่อ โดยเริ่มจากนำ footage ทั้งหมดมาคัดและ capture ลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ จากนั้นก็เริ่มตัดจากบทบรรยายและเรียงภาพให้สอดคล้องกับบทบรรยายที่ตัดไว้ และลงเสียงประกอบ ทั้งนี้เพื่อดูความสมบูรณ์ของ footage ว่าต่อเนื่องและสมบูรณ์ดีหรือไม่ เพื่อที่จะได้มีการแก้ไขในการตัดต่อครั้งต่อไปซึ่งในบางครั้งเมื่อมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียงแล้วอาจไม่ต่อเนื่อง หรือไม่สามารถเก็บภาพที่ดีได้จึงต้องมีการแก้ไข โดยการใส่ภาพ Insert ภาพอื่นแทรกเข้าไป เพื่อรักษาความต่อเนื่องของภาพยนตร์ไว้ โดยการตัดต่อครั้งแรกเน้นภาพให้ เรียบร้อยเสียก่อน ยังไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องเสียง โดยลงเสียงทั้งหมดที่มีลงไปพร้อมกับภาพ ยังไม่ ต้องคัดออก

ขั้นตอนการตัดต่อเสียง

เสียงสัมภาษณ์ เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องนี้ถ่ายทำด้วยกล้อง Panasonic DVC 62 ใช้ไมค์ที่ติดมากับตัวกล้องในการบันทึกเสียง ทำให้เสียงสัมภาษณ์และเสียงบรรยากาศออกมาใน Line เดียวกัน จึงทำให้ต้องมีการปรับแต่อกมากเพื่อให้ผู้ชมฟังเรื่องราวรู้เรื่อง

เสียงเพลงประกอบ ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นสารคดีเกี่ยวกับชนเผ่ามราบุรี เพลงประกอบที่เลือกมาจึงเป็นเพลงของเผ่ามราบุรีที่เป็นลักษณะการพูดเล่าเรื่องราวเป็นภาษามราบุรีประกอบการเคาะจังหวะด้วยไม้ไผ่เป็นเพลงประกอบเพื่อสื่อถึงชนเผ่ามราบุรี

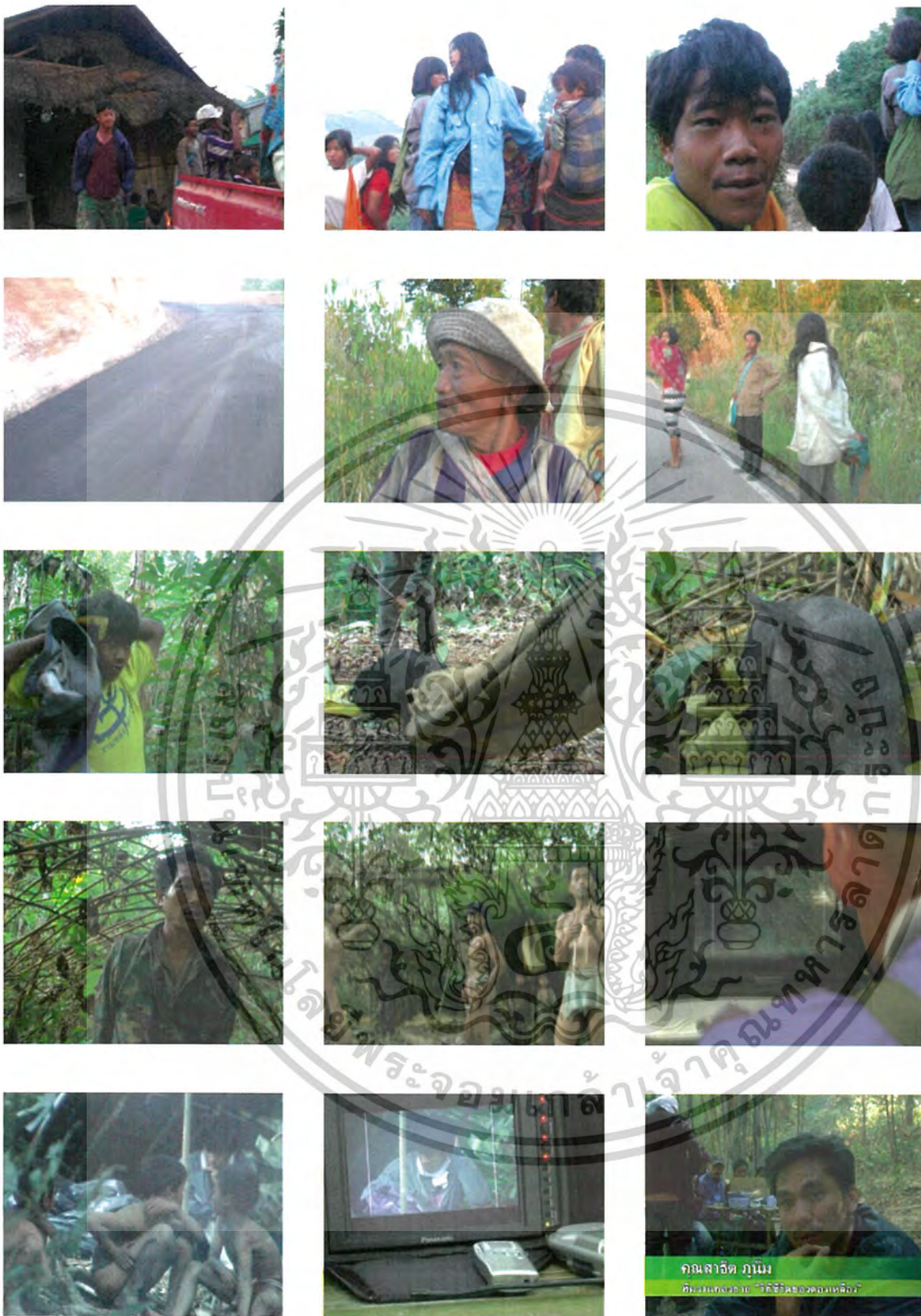
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพการตัดต่อหยาบ

ชุดภาพการตัดต่อหยาบ ภาพที่ 6.1 - 6.15

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

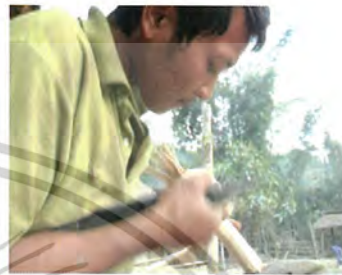
ชุดภาพการตัดต่อหยาบ ภาพที่ 6.16 - 6.30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุดภาพการตัดต่อหยาบ ภาพที่ 6.31 – 6.45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุดภาพการตัดต่อหยาบ ภาพที่ 6.46 - 6.53

ปัญหาที่พบในการตัดต่อหยาบ

เนื้อเรื่องในการตัดต่อหยาบหลังจากตัดต่อเสร็จแล้ว พบว่าเนื้อเรื่องไม่มีความสอดคล้องกันไปตลอดทั้งเรื่อง ทำให้ต้องมีการปรับปรุงในส่วนของเนื้อเรื่อง และการนำเสนอบางส่วนเพิ่มเติมลงไปในช่วงขั้นตอนการตัดต่อละเอียด

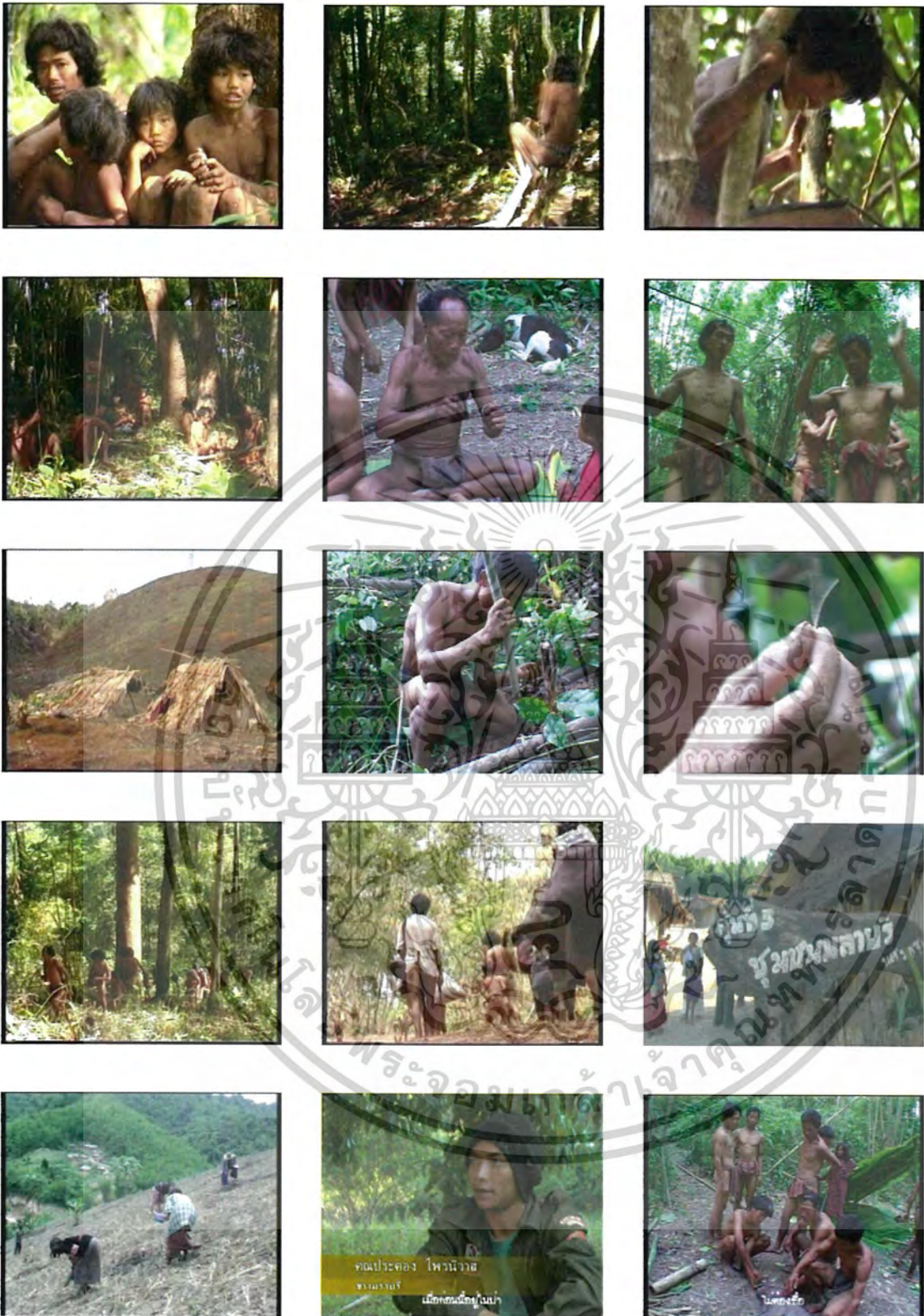
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพการตัดต่อละเอียด

ชุดภาพการตัดต่อละเอียด ภาพที่ 6.54 – 6.68

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุดภาพการตัดต่อละเอียด ภาพที่ 6.69 – 6.83

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุดภาพการตัดต่อละเอียด ภาพที่ 6.84 – 6.98

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชุดภาพการติดต่อละเอียด ภาพที่ 6.99 – 6.104

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

บทสรุปและประเมินผล

วิเคราะห์ปัญหาในการถ่ายทำภาพยนตร์

การเขียนบทในขั้นตอนการเขียนบทและพัฒนาบทภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ ในตอนแรกได้เลือกในประเด็นของการกดขี่แรงงาน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการอ่านเอกสารงานต่างๆ ที่สามารถหาได้ก่อนที่จะเข้าพื้นที่ หลังจากเข้าพื้นที่แล้วกลับพบว่าข้อมูลที่ได้คลาดเคลื่อนกับความเป็นจริงอยู่มากประเด็นเรื่องการกดขี่จึงตกรอกไป และปรับมาหาเรื่องของการนำเสนอขบวนการรณรงค์ไปในการนำเสนอการปรับตัวในการดำรงชีวิตของชาวมารบรีแทน ทำให้ระหว่างการถ่ายทำจึงต้องมีการปรับบทไปเรื่อยๆ ให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องที่มีอยู่ ทำให้บทภาพยนตร์และประเด็นของเรื่องล่าช้าและไม่ชัดเจนเท่าที่ควร

ปัญหาในช่วงนี้คือการเข้าพื้นที่ล่าช้าเกินไป ทำให้ได้ข้อมูลผ่านประสบการณ์โดยตรงน้อยเกินไปเพราะใช้เวลาในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและติดต่อเข้าพื้นที่นาน

การคัดเลือกชาวมารบรีและบุคคลเพื่อสัมภาษณ์ ก่อนข้างใช้เวลานานในส่วนของชาวมารบรี เนื่องจากต้องใช้เวลาในการทำความคุ้นเคยและให้ข้อมูล ซึ่งการให้สัมภาษณ์จะตอบเพียงสั้นๆ และเสียงเบา จึงต้องทำการสัมภาษณ์ซ้ำๆ หลายรอบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ

ปัญหาต่อมาคือเรื่องการเดินทาง ซึ่งก่อนที่จะออกจากพื้นที่ได้มีการนัดล่วงหน้าว่าจะทำการสัมภาษณ์ในวันใดก่อนที่จะออกจากพื้นที่ และเมื่อกลับเข้าพื้นที่อีกกลับพบว่าบุคคลที่เรา นัดสัมภาษณ์ไว้ได้เข้าไปทำงานในไร่แล้วต้องรอนกว่าเขาจะกลับมาแล้วจึงได้ทำการสัมภาษณ์ หรือถ่ายทำต่อ

สถานที่ถ่ายทำ ด้านสถานที่ หากเป็นการถ่ายทำภายในหมู่บ้านจะได้รับการอำนวยความสะดวกที่ดีมาก แต่ถ้าเป็นในไร่แล้วหากการนัดหมายมีการคลาดเคลื่อน หรือบุคคลที่นัดไว้ไปทำไร่ก่อนที่ข้าพเจ้าจะเข้าพื้นที่ ก็ต้องรอนกว่าเขาจะกลับมาและคอยตามขึ้นไปอีกรอบ

ส่วนปัญหาใหญ่ของการถ่ายทำคือ ภายในบ้านของชาวมารบรีนั้นมีมืดมากและไม่มีไฟฟ้าทำให้การเก็บภาพภายในบ้านเป็นไปอย่างยากลำบากในการถ่ายทำในช่วงเช้าและช่วงเย็น เนื่องจากแหล่งแสงมีน้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทีมงาน เนื่องจากทีมงานที่ไปด้วยกันเป็นเพื่อน จึงง่ายต่อการที่จะพูดคุยและขอคำปรึกษา
ต่างๆ จึงทำให้การถ่ายทำเป็นไปอย่างราบรื่น ไม่มีปัญหาด้านทีมงาน

อุปกรณ์ในการถ่ายทำ เรื่อง “ชนเผ่ามราบรีและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่” ใช้กล้อง

Panasonic DVC 62 ในการถ่ายทำจึงมีความคล่องตัวในการถ่ายทำค่อนข้างสูง คุณภาพของภาพที่
ถ่ายออกมาค่อนข้างดี แต่ขาค้างกล้องที่เตรียมไปเกิดการชำรุดระหว่างการใช้งานจึงไม่ค่อยสะดวก
เท่าที่ควรในการถ่ายทำ และเนื่องจากกล้องสามารถเบกอัพได้จากเพื่อนข้าพเจ้า ทำให้ประหยัด
ค่าใช้จ่ายลงไปได้พอสมควรแต่จะมีปัญหาด้านคิวของการใช้งาน ที่มีการเหลื่อมล้ำคิวกันบ้างทำให้
ได้รับกล้องล่าช้าในบางครั้ง

ข้อเสนอแนะ

1. การกำกับภาพยนตร์สารคดีนั้น ไม่ได้หมายความว่าทุกอย่างไม่สามารถจัดสร้างขึ้นมาใหม่
ทุกอย่างสามารถทำได้แต่ต้องคำนึงถึงความสมจริงเท่านั้น
2. ภาพยนตร์สารคดีไม่มีรูปแบบการนำเสนอที่แน่นอน และไม่จำเป็นต้องมีคนบรรยาย
เล่าเรื่อง หรือบทสัมภาษณ์มากเกินไป เพราะจะทำให้ดูขาดความน่าสนใจ
3. การกำกับภาพยนตร์สารคดีที่พูดถึงเกี่ยวกับใครก็ควรให้คนผู้นั้นเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวจะ
ทำให้เรื่องมีความสมจริงมากขึ้น

สรุป

1. ภาพยนตร์สารคดีแนวสัจจะนิยมเป็นการเน้นที่เรื่องราวที่เป็นจริงเกี่ยวกับสังคม โดยดึง
เอาข้อขัดแย้ง มาจากความเป็นจริงในสังคม
2. ผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีต้องรู้จักเลือกมุมมองในการนำเสนอในเรื่องที่คนอื่นมองข้าม
ไปด้วยวิธีที่สร้างสรรค์

จากการที่ได้ศึกษาการทำโครงการศิลปนิพนธ์ การกำกับเรื่อง “ชนเผ่ามราบรีและการต่อสู้
กับวิถีชีวิตใหม่” ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความรู้ความเข้าใจในงานภาพยนตร์สารคดีมากขึ้น แม้การทำงาน
จะยังไม่สมบูรณ์นัก การทำงานศิลปนิพนธ์ในครั้งนี้ก่อให้เกิดประสบการณ์ในการทำงาน ได้พบปะ
ผู้คนหลากหลายอาชีพ ทำให้เป็นประโยชน์ในการศึกษางานและการประกอบอาชีพในสาขา
เดียวกันอย่างมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

บรรจง โกศัลวัฒน์ , ภาพยนตร์สารคดี , กรุงเทพ ; สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, พ.ศ.2545

ยุวดี บุตรไวยวุฒิ , นักเก็บผลิตผลจากป่าและนักล่าสัตว์ (ชาวไทยภูเขาเผ่าตองเหลือง), PARIS;
INALCO, พ.ศ.2546

ศักรินทร์ ฌ.น่าน , มลาปรี ผีตองเหลือง คนชายขอบ ทรัพยากร การพัฒนา บริโภคนิยม
ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ น่าน , เชียงใหม่ ; มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, พ.ศ.2548

ศักรินทร์ ฌ.น่าน , สรุปการบรรยายหัวข้อ “ทรัพยากร อำนาจ และตัวตนของสังคมผู้เก็บของป่าล่า
สัตว์ กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์มลาปรี ในจังหวัดน่าน”, กรุงเทพ; ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร,
พ.ศ.2549

สุภาวดี วาทิกทินกร , ประวัติความเป็นมาชาวไทยชนเผ่าตองเหลืองจังหวัดน่าน , น่าน ;
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดน่าน , พ.ศ.2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

STORY BOARD

ชนเผ่ามราบริและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่

ภาพ

เสียง

พื้นที่คอยสูงทางตอนบนของประเทศไทย มีชนเผ่าต่างๆ เช่น ม้ง, เย้า, ลัวะ, มูเซอ, กะเหรี่ยง และอื่นๆ อาศัยอยู่มากแต่ถ้าเอ่ยชื่อ “ชนเผ่ามราบริ” หลายคนอาจรู้สึกไม่ค่อยคุ้นหู หรือไม่เคยรู้จักด้วยซ้ำ

ตัวอักษรปรากฏพร้อมเสียงเครื่องพิมพ์ดีดทีละตัวอักษร

มรา ในภาษาพูดของพวกเขาแปลว่า คน

ไม่ช้าก็กลายเป็นเอกสารที่ส่งต่อไปยังหน่วยงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และ บรี แปลว่า ป่า มราบรี จึงแปลได้ว่า
ชาวป่า หรือผู้ที่อยู่อาศัยในป่า นั่นเอง

4.

นับแต่อดีต พวกเขาดำเนินชีวิตอยู่แต่ในป่าดง
พงไพรเท่านั้น

5.

ชอบสันโดษ ไม่พบปะผู้คนภายนอก

6.

เพราะเชื่อว่าจะนำความเดือดร้อนมาให้ จึง
ไม่มีใคร ได้มีโอกาสเห็น “ชนเผ่ามราบรี”
อย่างใกล้ชิดชัดเจนนัก

7.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8.

หากใครพยายามจะเข้าไปใกล้ พวกเขาก็จะ
ทิ้งเพิงพักมุงด้วยใบตอง ที่ยังเหลือๆ เอาไว้
ให้ดูต่างหน้า

9.

การหนีหายไปอย่างรวดเร็ว ราวกับผี...นั่นจึง
เป็นที่มาของอีกชื่อหนึ่งของพวกเขา คือ
“ผีตองเหลือง”!!

10.

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชนเผ่า
ตองเหลืองแต่เดิม

11.

อาศัยอยู่แถบบริเวณรอยต่อจังหวัดแพร่และ
น่าน โดยบางส่วนกระจายไปถึงเขตไชยะบุรี
ในประเทศลาว

งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชนเผ่าตองเหลืองดำรงชีวิตแบบ อยู่กันเป็น
กลุ่มเล็กๆ ขนาดครอบครัวประมาณ ๓-๘ คน
ไม่มีหลักแหล่งแน่นอน

12.

ไม่ปลูกพืช แต่หาของป่า

13.

เก็บผลไม้หัวเผือกหัวมันและลำตั่วเป็น
อาหาร

14.

โดยนำมาเผาหรือต้มในกระบอกไม้ไผ่
รับประทาน เมื่ออาหารบริเวณนั้นไม่
พอเพียง ก็จะย้ายถิ่นเร่ร่อนเรื่อยไป

15.

ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปรียบไป ชนเผ่ามราบริ หรือชาวตองเหลือง

16.

มีวิถีการดำรงชีวิตคล้าย ๆ กับมนุษย์เราเมื่อหลายหมื่นปีมาแล้วนั่นเอง

17.

จึงอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า

18.

ชนเผ่าตองเหลือง คือบรรพบุรุษทางอารยธรรมของโลกที่ยังคงมีชีวิตอยู่ ในปัจจุบัน !!

19.

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งหากมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

20.

เป็นกระเจกเงาที่สะท้อนชีวิตในอดีต และสื่อความจริงบนพื้น โลกแก่นุชนรุ่นหลัง

21.

เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าของประเทศ ไทย ที่น่าศึกษา และอนุรักษ์ไว้อย่างยิ่ง

22.

แต่เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลง เมื่อป่าสีเขียวกลายเป็นพื้นที่แห้งแล้ง

23.

แหล่งอาหารที่เคยอุดมสมบูรณ์

งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

24.

เริ่มร้อยหรือ

25.

ทำให้พวกเขาไม่สามารถใช้ชีวิตแบบอิสระเบรี
ในป่าได้อีกต่อไป

26.

ด้วยสถานะที่บีบบังคับนั้น ทำให้พวกเขาต้อง
ปรับเปลี่ยนชีวิตครั้งใหญ่ จนเผ่ามราบริจำใจ
ออกจากป่าอันเป็นบ้านเกิด

27.

เข้ามาตั้งรกรากอยู่เป็นหลักแหล่งในชุมชน
เมือง โดยอาศัยอยู่บริเวณหมู่ที่ 6 บ้านห้วย
หยวก ตำบลแม่ชะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัด
น่าน และที่บ้านห้วยห้อม อำเภอร้อยกวาง
จังหวัดแพร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับภาระกิจงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

28.

จากการหาเลี้ยงชีพด้วยการหาของป่าก็เปลี่ยนมาเป็นการนำเอาแรงงานมาแลก โดยชาวตองเหลืองส่วนใหญ่จะทำงานอยู่ในไร่ของชาวม้ง ที่อยู่หมู่บ้านใกล้เคียง จะมีเพียงบางส่วนที่มีเงินทุนพอที่จะเช่าที่เพาะปลูกเป็นของตัวเองได้

29.

สัมภาษณ์: “แต่ก่อนก็อยู่ในป่าก็หากินไปเรื่อยๆ”

30.

สัมภาษณ์: “ของก็ไม่ต้องซื้อ”

31.

สัมภาษณ์: “เดี๋ยวนี้มาอยู่เป็นบ้านหมู่บ้านแล้ว ต้องทำงานต้องเพาะปลูกเองจะได้มีเงินมาใช้ เพราะทำอะไรก็ต้องใช้เงินอย่างตอนนี้ก็กำลังลงข้าวโพด ปลูกข้าว ถ้าอยู่ในหมู่บ้านก็สานกระเป่า ทำเขี้ยวอะไรต่างๆ จะได้มีเงินไว้ใช้เพราะเวลาไปโรงพยาบาลหรือทำอะไร

เมื่อเวลาไม่มีเงินมันลำบาก”
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่เผยแพร่เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เสียงบรรยากาศการกางไร่ ต้นไม้ถูกโค่น กิ่งไม้ถูก
ฟัน

32.

นายจ้าง - ทำงานเสร็จแล้วหรือ
ชาวมราบริ - ทำเสร็จแล้วจะมารับเงิน

33.

นายจ้าง - อะนี่ร้อยนึ่ง
ชาวมราบริ -

34.

ชาวมราบริ - ขอบคุณครับ

35.

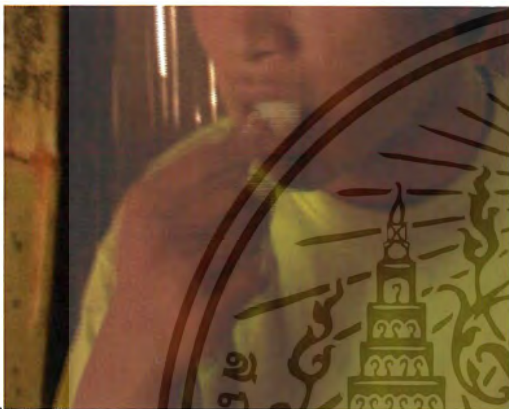
งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คุณวิชัย แซ่เจ๋อ
เจ้าของไร่ ชาวม้ง

36.

สัมภาษณ์ : “ก็จ้างวันละร้อยครับ เพราะ
คุณภาพงานของเขาต่ำกว่าชาวม้ง แต่ก็ถือว่า
ช่วยๆ กันไป”

37.

เสียงบรรยายการกินข้าว

38.

หมอบอกว่าลูกชายไม่สบาย

สัมภาษณ์ : “หมอบอกลูกชายไม่สบายให้ไป
โรงพยาบาล”

39.

สัมภาษณ์ : แต่ผมไม่มีตั้ง

เหตุการณ์นี้เป็นต้นเหตุให้ผมต้องเดินทางไปทำงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

40.

แต่ก็ไม่โชคร้ายจนเกินไป จนเผ่ามราบรี
ทั้งหมดได้รับการรับรองจากรัฐบาลไทยให้
ได้สัญชาติและมีบัตรประชาชนคนไทย

41.

ไทย ทำให้พวกเขาได้รับโอกาสในการรับ
การศึกษา,การรักษาพยาบาลและอื่น ๆ อีก
มากมาย

42.

เสียงบรรยายกาศภายในหมู่บ้านตอนเช้า

43.

เสียงบรรยายกาศการแจกของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เสียงบรรยายการแจกของ

44.

สัมภาษณ์ : “พวกเราของคุณมากในสิ่งของ
ต่างๆ ที่นำมาแจก พวกเราดีใจมากครับ”

45.

เสียงบรรยายการรดน้ำพืชผัก

46.

สัมภาษณ์ : “พวกผมอยากให้ลูกหลานได้
เรียนหนังสือ”

47.

คือพวกผมอยากให้ลูกหลาน ที่มีโรงเรียนอยู่ การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

48.

สัมภพณ์ : “จะได้รักษาวัฒนธรรมของเผ่าเรา
เอาไว้ได้ เพราะหากเราไม่รู้วัฒนธรรมของเรา
อาจจะตายหายไปก็ได้”

49.

เสียงบรรยากาการอยู่รอบกองไฟ

50.

หากทราบใด คนเผ่ามราปรียังคงดำรง
เอกลักษณ์

51.

วิถีชีวิต ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมประเพณี
ดั้งเดิมของตน

เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

52.

พร้อมกับวิธีการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตแบบ
ใหม่ไว้ได้ก็เท่ากับว่า

53.

พวกเขาประสบความสำเร็จในการดำรง
ลักษณะความเป็นชนเผ่าที่ยิ่งใหญ่เผ่าหนึ่งไว้
ให้นุชนรุ่นหลังได้ภาคภูมิใจ

54.

แม้ว่าวิถีชีวิตปัจจุบันจะเปลี่ยนไปแล้วก็ตาม
.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

นาย ตรีปฐม บุญทา
เกิดวันที่ 21 มีนาคม 2527

ประวัติการศึกษา

- ปี พ.ศ. 2551 ปริญญาตรี ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาภาพยนตร์และวิดีโอ ภาควิชาศิลปะ ศิลป์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ปี พ.ศ. 2544 จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา
- ปี พ.ศ. 2541 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนพระมหาไถ่ศึกษา กรุงเทพมหานคร
- ปี พ.ศ. 2538 จบการศึกษาระดับประถม จากโรงเรียนพระมหาไถ่ศึกษา กรุงเทพมหานคร

ผลงานภาพยนตร์

- ชนเผ่ามราบรีและการต่อสู้กับวิถีชีวิตใหม่ , ตำแหน่งผู้กำกับ , THESIS IN FILM, 2550
- พรุ้งนี้ร้าย , ตำแหน่งกำกับ , SPECIAL PROJECT, 2549
- ดอกไม้ไฟ , ตำแหน่งกำกับภาพ , DOCUMENTTARY FILM, 2549
- คำตอบอยู่ในสายลม , ตำแหน่งกำกับภาพ , CINEMATOGRAPHY 2, 2548
- อภัย , ตำแหน่งกำกับภาพ , CINEMATOGRAPHY 2, 2548
- เปรียบเทียบ , ตำแหน่งกำกับ , FILM DIRECTING 2, 2548
- วันที่ดอกไม้หวนคืน , ตำแหน่งกำกับภาพ , CINEMATOGRAPHY 1, 2548

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้